

Казачія ѳзиковая вівліотіка

Наши віршини

Казачія Ђзикова вївлїотїка

Наши вїршинї

(збїрнїк стїхїреѸ дѸ пїрѸкладѸ на гутарї)
(сборник стихов и переводов на гуторе)

Ростов-на-Дону
2021

ISBN 978-5-9500294-7-9

УДК 811.161 82-282-1

ББК 94.3

Б 900 Л 536

Б 900 Л 536 Наши віршині (збірник стіхів дь піръкладъв на гутарі) / Пад аштъховнай В.М. Бублѣва, А.А. Лещѣнка. – Ростов-на-Дону: изд. гурт «Данской гутар», 2021. – 144 с.

Збірник піитичіскіх віршинѣй ётнічних къзаков нъскіжатиx на народнѣм гутърі казачій мірви – на гутарі дь балачкі. Длі пропісі тѣхстов рудована асаблівая казачія азбучка – гутарица дь заправи чістаскріжаніи ръзрудованиѣ дадельними Апчествіннѣва двігу «Донской гутор».

Піръвая у сваєм роді кніга, издаваімая на гутарици, важка длі ётнічних къзаков, тахтась будіть палезна длі лінгвістаv гісторікаv дь длі всех, антїрісующихся казачій культурай.

ISBN 978-5-9500294-7-9

Б 900 Л 536 Наши стихотворения (сборник стихов и переводов на гуторе) / [Ред. В.Н. Бублѣв, А.А. Лещенко]. – Ростов-на-Дону: изд. гр. «Донской гутор», 2021. – 144 с.

Сборник поэтических произведений этнических казаков, написанных на национальном языке казачьего народа – на гуторе и балачке. Для записи текстов использована оригинальная казачья азбука – гутарица и правила правописания, разработанные специалистами Общественного движения «Донской гутор».

Первая в своем роде книга, издаваемая на гутарице, важна для этнических казаков, также будет полезна для лингвистов, историков и для всех, интересующихся казачьей культурой.

УДК 811.161 82-282-1

ББК 94.3

ISBN 978-5-9500294-7-9

9 785950 029479

© Издательский дом «АНДРЕЕВСКИЙ», 2021, Владивосток, РФ

© Общественное движение «Донской гутор», 2021

© Бублѣв В.Н., Лещенко А.А., авторы идеи, 2020

© Крюков В.В., предисловие, 2021

© Шаповалова О.В., оформление, 2021

ПРЪЖИСЛОВІЯ

(для русскоязычного читателя)

Уважаемый читатель! В Ваших руках уникальное издание – первый в истории сборник произведений, написанных казаками на казачьем гуторе с использованием казачьего алфавита – гутарицы.

Гутарица и сам литературный казачий язык появились в ХХІ в. в результате многолетней работы группы казаков-энтузиастов – Третьякова М.С., Лещенко А.А., Чиранкова Ю.А., Бублеёва В.Н., кандидата филологических наук Ковалева Д.В. и др., объединившихся в Общественное движение «Донской гутор». Любое лингвистическое явление претерпевает все периоды становления: изучение вопроса, анализ, разработку методологии, апробацию, популяризацию и т.д. Казачья гутарица и лингвистические правила литературного гутора как форма фиксации казачьей речи на сегодняшний день находятся в стадии апробации. Тем и ценен, с научной точки зрения, этот небольшой сборник стихов.

Читая произведения авторов ХХ – ХХІ вв., представленных в этом издании, снова и снова убеждаешься, что этнические казаки являются потомками восточных славян. В то же время, лингвистические особенности гутора и балачки (например, отсутствие среднего рода) по праву ставит казачий язык в один ряд с языками других славянских этносов, таких как русский, польский, украинский, сербский, болгарский, белорусский и др. Думается, что современной науке рано или поздно предстоит пройти сложный путь пересмотра и переосмысления стереотипов по отношению к истории казачьего народа и, в том числе, к его родной речи.

Процесс возрождения национального языка – гутора и балачки – находится в зачаточной стадии. Будем надеяться, что народ казачий примет гутарицу и литературный гутор, как свой этнический способ сохранения и передачи родной речи, отражающий всю его красоту и самобытность. Как сложится судьба данной инициативы движения «Донской гутор», покажет время.

Так или иначе, у нас в руках первая брошюра, написанная казаками на своем языке. Этим она уникальна, важна для казачьего народа и, безусловно, интересна для науки и широкого круга общественности.

*Крюков В.В., к.социол.н., почетный атаман АКВ,
автор проекта «Библиотека Дальневосточного казачества»*

От Общественного движения «Донской гутор»

Любой народ, потерявший свою политическую субъектность и признание, может существовать лишь путём сохранения, развития и умножения своей культуры и языка.

КазакИ, объединившиеся в начале ХХI в. в Общественное движение «Донской гутор», собрали множество научных материалов по казачьим диалектам и говорам юга России – Ростовской и Волгоградской области, обобщили их, создав литературную норму казачьего (донского) гутора.

Любой литературный язык – искусственный. Литературный язык – это культурное явление, а не научная дисциплина, и он всегда был объектом и субъектом творчества литераторов и просветителей, а не профессиональных лингвистов-диалектологов. Монографии и другие исследования пишут по диалектам, например, диалектам русского языка, и не пишут по русскому литературному языку, которым все пользуются.

В связи с большим разнообразием говоров и наречий в гуторе и балачке, Межрегиональным казачьим общественным движением «Донской гутор» было принято решение об обобщении языковой культуры казачьего народа и выведении некоей средней формы языка, который получил «статус» литературного. Любой литературный язык – это компромисс, и нет ни одного литературного языка, построенного исключительно на одном диалекте или говоре. Поэтому наши «деды-

Лещенко Александр Александрович, к.б.н., педагог, исследователь, автор ряда статей и научных публикаций о гутаре. Один из основателей движения «Донской гутор».

казаки» могли употреблять какой-то свой конкретный говор (хутора, станицы), или низовской, или срединный, или верховской диалект.

Язык, родная речь – это основа мировоззрения и построения целостного и самодостаточного народа. Казачий литературный язык и казачья азбука – «гутарица», представленные в данном сборнике стихов, – опробованная более десятилетия, наиболее удобная для передачи особенностей нашей речи графическая и лингвистическая форма.

Основными источниками информации, использованными при подготовке собственного словаря, явились:

- Большой толковый словарь Донского казачества. Ростовский государственный университет, 2003;

- Донской словарь. Миртов А.В. 1929 г.;

- Казачий словарь справочник. Губарев Г.В. 1966, 1968, 1970 гг.;

- Словарь говора казаков-некрасовцев. Сердюкова О.К. 2005 г.;

- Толковый казачий словарь. Ремчуков В.Н. 2007 г.;

- Толковый словарь живого казачьего языка Владимира Даля, 1883.

Из этих и иных источников нами собрано более 45000 слов, относящихся к языку казачьего народа. На начало 2021 г. около 28000 слов размещены в электронном словаре-справочнике казачьего гутора, который можно получить, перейдя по электронной ссылке – <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.swotwords.lite>. Там вам нужно добавить «казахский», потом нажать «набор слов пользователей» и выбрать: «казачий@Донской гутор».

В настоящее время разработана алфавитная раскладка гутарицы для клавиатуры телефонов и смартфонов (автор – Чиранков Ю.А.). Теперь у казаков есть возможность не только воспринимать гутор и балачку на слух, но и учиться собственной грамматике, письму, чтению и т.д.

Считается, что любой язык является вымирающим, если на нем говорят и думают (являются носителями языка) менее 1000 человек. Согласно подсчетам специалистов, на гуторе и балачке в настоящее время говорят (думают) порядка 400 казаков и казачек в мире. То есть, казачья родная речь в настоящее время находится на грани исчезновения. Потому невозможно переоценить важность того дела, которым заняты ныне казаки, изучающие, сохраняющие, восстанавливающие родную речь в семьях и иной казачьей среде.

Как прочитать текст на гутарице?

В гутарице – в казачьей азбучке – многие буквы совпадают с русской азбучкой, но есть и некоторые отличия от русского языка в транскрипции и в произношении букв.

Для правильного произношения гутора и балачки необходимо учитывать, что звук «гэ» в казачьем языке – фрикативный, произносится мягко, на выдохе, без смыкания языка с верхним небом. «Гэканье» типично для украинского языка и для других народов (прежде всего, казаков), проживающих на юге и юго-западе России.

Для того, чтобы читатель мог правильно прочитать (произнести) опубликованные здесь стихотворения, необходимо учитывать следующие основные отличия, указанные в таблице:

Буква на гутарице	Звук на русском	Пример и примечание
и	«ы»	Произносится чуть мягче русской «ы». Илим (невод) – «ылым».
й	«ы» мягк.	Идеть (идёт) – «ыдётся», йво (его) – «ыво».
ъ	краткая «а»	Звучит как короткая, безударная. «Казак», но «кзакòв». Как в Московской области говорят «пъ-масковки».
є	«ё» или «йо»	Всегда ударная. Идётся (гл. идёт) – «идётся».
і	«и»	Вѣликан – «великан».
ѣ	«е» или «йэ»	Звук между «йэ» и «йя». Всегда безударная. Кѣтрадь (тетрадь) – «кйэтрадь»
ө	«хф»	По-русски, к примеру, «өамілія» (жена), на гуторе будет звучать как «хвамилия».
у	как англ. «v»	Не как русская «вэ», а именно английская «v». Завтрѣ – «заутре».
s	«дз»	Мастом сибѣй (волн) – «Мастом дзыбіей».
ц	«дж»	Цирида (дротик) – «джырида».
ѵ	«ыв»	Ѵсходи (крыльцо) – «ывсходы».
ї	«йи»	Раїни (пирамидальные тополя) – «райины».

Особые буквы – «о», «є» и «е». Эти буквы в слове могут встречаться только единожды, и они всегда являются ударным звуком. Некоторые исключения из этого правила встречаются в настоящее время в балачке. В таком случае, правильная транскрипция слова определяется дополнительными обозначениями – ударениями.

Для тех, кто желает послушать, как звучат стихи, опубликованные в настоящем сборнике (и получить практический опыт чтения на гутарице), мы разместили в социальных сетях примеры их прочтения. Послушать стихи можно, перейдя по ссылке: https://www.youtube.com/channel/UCQfaJza3RuG_AQNUgbcuKKQ или воспользовавшись ниже следующим QR-кодом:

НАША ГУТАРИЦА

А – Ђньділ (Ангел)
Б – Баїть (сказывает)
В – Вєсть (известие)
Г – Гутаріть (говорит)

Д – Дівій (дивный)
Ё – Ёнтай (этот)
Е – Ерік (исток)
Є – Ён (он)
Ж – Журчлівій (гудящий)

З – Зйкѣv (звуков)
С – Сибѣй (волн)
І – Їнда (как будто)
И – Ёс (из)

Ї – Ёє (неё)
Й – Играївѣй (задорный)
К – Клочіть (манит)
Л – Людіv (людей)

М – Мнóжить (умножать)
Н – Нўжи (нужды)
О – Обчін (сообществ)
П – Прізначять (узнавать)

Р – Рѣчя (сказания)
С – Стáрвіні (старины)
Т – Тѣкєть (течѣт)
У – Уразуменіяма (познаниями)

V – Vсклянь (переполненно)
V̇ – V̇сходіть (ниспадает)
Ө – Өаліссѣй (заливом)
X – Хлюпаіть (плещется)

Ц – Цєвкаіть (струится)
Ч – Чюжбінай (на чужбине)
Ц – Цукаіть (играет)
Ш – Ширінна (широко)

Щ – Щєрбіцца (убывает)
Ъ – корѣткім зикѣм (коротким звуком)

Ъ – умѣхшаіть дей сканчїні (смягчает окончания глаголов)
Ю – Юріть (штормит)

Я – Ярьй (неудержимый)
Ъ – Ђдрєньй (мощный)

Ю. Чіранков

Для знакомства с представителями и последователями сообщества «Донской гутор» можно присоединиться к группе ВК «Ента гутар, чадуня» – <https://vk.com/lingvatanaica>, или обратиться к Антону Бредихину – канал «Казачий гутар. Уроки в Youtube»: <https://m.youtube.com/watch?v=o3W-XRzVCVw&feature=youtu.be>, или к книге: Бублей В. Н. Азы образования: Самоучитель. Под редакцией Ю.А. Чиранкова – Ростов-на-Дону: Бублейский курень, 2020. – 34 с.

Б. Ёлїсеїв

**Первые знакомства с языком
казачьего народа**
(Стих для детей)

Гутор наш не очень сложный,
Захотеть – понять возможно.
Например, когда желаю,
Просто говорю: «грябтаю».

Хитрость гутора в простом:
Много, стало быть – «масто́м»,
Чтоб прощения сыскать,
Кратко говорим: «Зара́дь».

Если мы ложимся спать,
То гутарим – «спачива́ть»,
А позвать кого хотим,
То «гукаем», не «кричи́м».

С русским много слов созвучно:
Брате, хугър и наву́чна,
Аньділ, батя и хвароба,
Церква, ден, дѣньга́, вучеба.

Но не путайте, однако,
Словясы «ража́к» и «ржака».
Разбирёлся и младенец,
Где тут «смех», где «уроженец».

И в славянском, скажем, тоже,
Если «хорошо», то – «гожѣ»
И совсем легко понять,
Что «скрижа́ть», это – «писать».

Может быть, немного странно,
Что «прекрасно» здесь – «рахма́нна»,
«Талала́йник» – телефон,
«Тю́мка» – мысль, а «хата» – дом.

А еще, сказать не лень,
Дом для казака – «курень»,
«Сонюсь» – то я в сон ложусь,
«Пѣзирча́ю» – приглажусь.

В общем, так: поставим точку,
Скажем «Добрѣ́ва дянє́чку!».
Всѣ понятно нам с тобой –
Гутор есть, и он живой...

**«Ежилъ ти казак па нѣражденію, нѣ замсті за ента! Каждый
ден памінай сваїх славних пращурѣв, башкуйсї гутарѣв, бадай ба
па пяток славес за ужоткі, тачай сваїм чадуням, дѣ накажи, чоб
навовсї дѣ вавекї нѣ запамітавать ентава»...**

(С.І. Зѣмцов «Натачкавая слова чадам»)

1 аскретък

ЗАЧІН

(Мушинская старана)

СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ
БЕР ДАРА ТЕСАЛ

Городской (д.) Черашева
Надежда Алексеевна
Родилась (мать) 19/11 1938, Мст.
улицы девичьей в г. Мст.
улицы Кирского года
Место рождения: город, район Черашев
Дат. выдачи: город, район
Родила на 1000
Секрет, крест на 1000
Родилась на 1000
В. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
ска. и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
10/32 на 1000 на 1000 на 1000
пр. и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
на 1000 на 1000 на 1000

РОДИТЕЛИ
ДЛЯ НАЧЕР

Отец Черашев
Д. Алексей Николаевич
национальность казак
Мать Черашева
Нина Мария Ивановна
национальность казак
Место рождения Ужгород
Регистрация на 1000
Родила на 1000
Дат. выдачи на 1000
Секрет, крест на 1000
Родилась на 1000
В. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
ска. и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
10/32 на 1000 на 1000 на 1000
пр. и. ч. и д. и. регистрация актов о рождении
на 1000 на 1000 на 1000

13. Национальность и гражданство (подданство) казак, гр. СССР

14. Категория воинского учета-запаса и где состоит на учете снят с учета

15. Служба в белых и др. к-р армиях, участие в бандх и восстаниях против Соввласти (когда и в качестве кого) служил в Белом в 1918. старшим урядником. Участвовал в Восточном восстании против Соввласти в 1919, репатриант.

16. Каким репрессиям подвергался при Соввласти. судимость, арест и др. (когда, каким органом и за что) В 1925 был осужден за приезд с сов. из-за границы по подложным документам, немедленно

Ёвсеїв Мікалай Мікалаіч

Коры́тка бѣаграво́я

Нърадлісі 1 августу (19 іулію) 1891 г., в хутърі Уварьвскѣм станиці Михайльвскай – на Хапре Данской обльсті, данской казак. Вон вивѣршил вучіліща в г. Барісаглебскі Танбоўскѣй губерніи. Вучілісі на ѳакультеті правіл Масковскѣва унівѣрсітету. Їзвучялсі в Михайльвскай антїлѣрійскай вучіліщи, службу ламал в Данской батарей.

Учяснік Стѣпновъ паходу, пабоіў за Дон супратів большаков, в 1920-м ёмігріръвъл в Канстантінполя, паслѣ у Югаславію, дѣ аттель у 1924-м

– в Паріш. Рабіл чѣбатарем. Атваріл знаёмью дадельню пѣ пышиву абуткі «Арел», акая деіла наказ да балету, опер дѣ кінапромислу. Пѣчѣтаітца, чо зачял сабейнью пісьменнью деятільнасть у 1920-х, хучь в сроцтвіи бѣлі найдіні ѣво кѣтраді сѣ цидулмі штуденчіскіх врѣмен, йгде есь болѣ дапрежнія стіхіря.

Пѣчяталсі у навіннѣх паріжскіх вѣ вмесних збірніках, журналах («Станіца», «Възражденія», «Новѣй журнал»). У лета 1937 г. стал ваднім ат акашиватілів кругалькя казаков-пісьменнікав; бѣл учяснѣй у ашлѣхавантах «Весніка казачѣва саюзу», журнала «Казачій саюз», сѣ 1953 – атветнѣй ашлѣховнік ёнтива журналу. Бѣл чьлен Саюзу рускіх скріжатілів дѣ журналюг, чьленѣм правленіи Казачіва Саюзу дѣ Дансковъ вайскавовъ спрѣженіи.

У 1963 годі у Паріжу бѣл їздат пірьвой стіхірнѣй збірнік Ёвсеіва «Дікая поля». У 1965-м тама жѣ бѣла пѣбліковѣна другая кніга ѣво стіхірей «Крылатѣй шум». У астатнѣя гада жисті бѣтнавал у стардомі в

Ганѣ, пригърадї Парїжу. Нізадѣлга дь умертїї г пѣчятї абрал кнїжицу третїва збірнїка сабейнѣх віршнѣй, а ѣ дати ѣво мїрве нѣ пѣспеял...

Мїкалай Мїкалаїчѣ Ёвсеїѣв дюжѣ жѣлкавал зѣ сабейнѣю малѣю Радїну, сваї віршнї скріжал сѣ вѣлїкѣй жалїю, трїпещїю да ѣс да мѣстов ѣво вѣюнѣстї. Ёво стїхїря «так легки и понятны» пірѣходцѣм пірѣвой вални. Скріжал сабейнѣх стїхїря жалевнѣм пра ѣво бѣтнїм гутѣрѣм кѣзакѣв. Нѣ жалѣсть ёнгї віршнї, нѣскріжатиѣ живим казачїм гутѣрѣм нѣ бѣлї їм прапѣчтаннї, бо вон палагал, чо ванї будуть «невнѣтны» рускѣму пірѣходцу, за то чо тама мастом зѣдамнелїх казачїх славес, нївнѣтнїх пра вїчнѣков їс їнакїх абластев Русї. Бальшїнства віршнїй на гутарї бѣлї саскрїжати у раннѣй піїтїчїскай вѣюнѣстї.

Ёлѣнїха

У стѣпу курганнѣм тїха-тїха,
Ноч звездѣямї глѣдїть на Дон.
Вѣдал я ёнту ёлѣнїху,
Чо здѣлїть пѣ стѣпу спакон.

У ней стрѣло тарчїть у хрѣптїні,
Їс бѣлеси тїлѣсѣ,
Вана рагѣмї зѣлатїмї
Чѣпляїть хмари-нїбѣсѣ.

Ванѣ идѣть казачїм шлѣхѣм,
Абїрѣгаїть кѣзакѣв,
На злѣбу нашїм супастѣтѣм,
Ва славу чѣдѣв дь дѣдѣв.

1916 лета.

Атарщик

За хрепѣм юк, в культі дѣсной ярлига,
На гачях рассяжонѣх чірікі;
Атарщикіть чѣрьга мѣне настігла,
Чябан я ноні, братія-кѣзакі.

Пагна́л ата́ру я в бѣскра́йні є́нті крепі;
Мікечу́ть яркі, бѣе́ть та́рап в сурно,
Сьвѣ́тком лазорѣ́вим па́зір ласка́ють сьте́пі –
Вані́ міне тах лю́би всіа́дно!

Уті́ркѣй з бачма́на прібра́л іспа́ру,
Бурса́к вина́ю, чо паспел зѣгабі́ть,
Аксті́лсі, снедаю... Сває́нню ата́ру
Вѣду нѣ вѣдапой, в жару пі́ръгаді́ть.

Із ю́ка вѣ́страрези́й пшак я вину,
Дѣ па урупу чяка́на я надѣ́ру,
Садею ві́рягу́лькі іс ѣ́во аті́ни.
Зара́с міне бѣ ахлану́цца у Ха́пру...

В ві́тках нѣ́ма уш сонца зѣлатовѣ́,
В клѣ́во худо́бу – астѣ́рег чѣ́рьгу;
Міне грѣ́птє́тца ѣ́звару скѣ́усньва, зябковѣ́,
Чо стря́пала мама́ня вві́чіру...

Ію́лій, 1914 ле́та.

Пѣ-над Донѣм ѣліми, ѣліми

Пѣ-над Донѣм ѣліми, ѣліми –
Вень, тарап! Сушуть їх рибакѣ.
Баби стряпають сівар дѣ сіми,
Скуснѣй ѣзвар дѣ г нѣму кѣтламкѣ.

На юке дагрѣбу да затона,
Я сваєни швирну брідінѣ...
Ї нѣхай води батюшкѣ-Дона
Култихають да яру мѣня.

А на зорькѣ в курень чікіляю,
Матрі я чібачкєв налавѣл.
Чюю, вона ѣ шаричкѣ лають,
Їм чібачѣ башкѣ я сулѣл!

Їспитаю у матрі я спѣтку:
«Ви, стакорѣтѣ, маманѣ вічирѣтѣ?».
Чібака нанізѣл я на снізку,
Да маманѣ айда карбѣватѣ...

Духатѣ зѣдѣваласѣ кудаѣ-тѣ,
Закатѣласѣ сонца за край...
Спачіватѣ палягѣлі кужѣти,
Матря, тожѣ, мая, спачівѣй!..

Завтрѣ зѣсінѣ расчѣніш ти белѣтѣ,
На бѣзу, чюдок сѣвет, прамишлѣтѣ.
Зѣлатѣтѣ тваєнѣя кѣльтѣ
Я давеку гатов лабизѣтѣ!

1914 лета.

Курень

Збурілася душа,
Шлях да дому снітца,
Да пачюділась карша,
Накраю станіці.

Повс каршій курень стаіть,
Ръдавой радёмъй,
Ажнък сердца защѣміть,
Каг згада́л пазема.

Й згада́лася: мальцом
Сігану́ на релі,
Тах загойдають – пунцом
Л́ани бѣгравелі!

Пірьсігну́ чіріз чігень,
На каршу́ прісяду,
Й радёмъй мой курень
Гож усем увагляду.

Мой рунду́к, бази, башта́н
С памѣтов нѣ сходятъ,
Курѣнем таперь курга́н
Стал міне у том паході...
Курѣнем міне стал курга́н
У том стѣпном паході...

Маѣток, 1918 году.

Казачія адданія

Ёх, нѣма зарас тех агудальв,
Рѣдавіх махінних кѣзаков,
Пасіредь тѣрсі дѣ краснѣталав
Нѣ сѣдлають болѣ маштаков...

А бѣвальчы сядуть на буланіх
Дѣ пайдуть наметѣм кѣзакі
Тах, чо ь шабрі, ь басурмани
Зірють, рѣсчінімі ідакі!

Спакон веку торкі дѣ алани – аси,
Броднікі, хазари, кипчакі
Згуртавалісь бѣтнавацца разѣм
Пат дражнілкай общай – кѣзакі.

Вірьхавіх, чо дражнѣтца Чігою,
Дѣ ьс тех Чіркас, хто нѣ галман,
Сѣшваріл пат грабушкай сваёю
Батька кѣзаков – Сарі-Аз-Ман.

А зарас нѣ та ідѣть гадіна;
Болѣ нѣ сѣдлаім ми каней...
Кѣзакам таперічя чюжбіна
Дѣ замест радемѣх курѣней...

Забѣльшітѣ гутѣр, славу, гордѣсть,
Забѣльшітѣ земь дѣ курѣнькі,
Терік, Дон, Кубань, сваю народнѣсть
Сѣ рескаю назівкай «кѣзакі»...

Ай внутре згаданія я затеплю,
Чо махіннѣй рѣдавой казак
Сізнава прідѣть на нашу землю,
Ізвѣдѣть тади наз хто – навдѣк!

Гіршый супастат

– Згадай дядяня, дь прабай зараді
За слўжбіцу удалю сваю.
Ліхім рубакай ти, гутарюць, бѣл – нѣ глядя,
Абрекѣв клал нѣсметна ти в баю.

Згутарь, дядяня, за паходи бѣявіѣ,
За гіканью заліянѣв, за пальбѣ
Дь за рубленѣя галовушкі дь виї,
За жінак, чядушкав, за матріну мальбѣ...

Нѣщесть розмірьїв, в коїх вінув шашку
Алі на пікі вострай, на штику
Насодють аманата, бечь внапашку,
Наметѣм полным пріставала кѣзакѣ!..

Гутаріть дед:
– Унучік мой кургүзый,
Йть права, несть чісла наших пабед!
Ми здолілі татаріна, хрancıза,
Гѣрманіц пал, й турѣк пал, й швед!

Сь лѣтамі здоли наши пѣсѣкуть мѣтелі,
Дь скроїть пѣлѣгоньку прах, дь мга...
Мастом ми вѣрагов пѣадалелі,
Но гіршива нѣ здолілі врага...

Згутарю вам, мѣладому пѣкаленью,
Каво нѣ здоліть нама нікада вавзят:
Ми – самаї сабе! На падівленью,
Вь веки вечніѣ лютейшый супастат...

Пращяванія

Ми збірáлісі жить па адáтам,
Дон грѣптілі ми аслабані́ть,
А настáчіліся аманáти,
Чо затеялі нас загубі́ть...

Дона степі бѣз нас сірателі,
Папѣрді Крим, паслѣ Йстамбул.
Чо ж гутаріть, коль дýши нѣ в телі,
Дýши наши злой чі́чір абдул...

Хучь нѣдуюжѣ тапері́чя стревна,
Я збірáлсі на трап кѣрабля,
За бартом астáлася заветна
Нам дарєнѣя Богѣм зѣмля...

Й тади в расчінєнѣю ші́пку
Шивирну́л свой астáтнѣй пазір...
Нѣ пужаіть мѣне й чюжбінкя,
Хубѣ стал на зѣмі маєй мір!

Паляков Павло Съргеічь

Коръткая біаграөія

Казачій скріжатіль, пірѣк-ладнік, віршнік дѣ пѣбліцис – ражак хутьра Разуваїв, кѣзаков Палякових, станіци Астровскій Усть-Мѣдведіцкѣва округу Області Войскі Данской (ноні – Альховскій райовн Валгаграцкій області). Раділі 7 (20) дѣкемврія 1902 лети v сѣмеі казачіва аөіцера іс дамнішніва дансковѣ казачіва дварянскѣва роду.

Децтву правел на Радіне у хутьру, апасле бѣл дат радітілѣмі нѣ вучебу v Камишинскаю прісутнійю вучілішу.

У 1918 лѣті 16-лѣтшній Павло Паляков ахотнікам вѣахол в Данскую войску дѣ в ѣе рѣдах білісі на Данском хронті гражданкі. Сѣ пачетку наемврія 1920 лети у отступі іс Криму у Турсію. V дакон 1921 лети, каг й многія тищи міра іс Расейскай Имперіі, Палякови пірібралісь у Къралецтву сербѣв, хърватѣв дѣ славенцѣв. Тама вивѣршил вучебу в Данском кадецкѣм корпусі у горѣду Білечѣ (Гѣрціговіна).

1924 лѣтай, в 35-м випускі, Павло Съргеічь Паляков вивершил кадецкій корпус дѣ паступлілісі на өілольга-өілозвѣскіѣв өакультету Бѣлграцкѣва унівѣрзیتету. Пѣ вивѣршеніи рабіл у Міністерстві народнавѣ прѣсѣвѣченія Югаславіі. Гамузам дельл ашлѣховку дакумінтѣв длі Скупщини – Югьславскаму парламінту.

V 1925 годі v пісьменнѣм збірнікі «Казачий быт» (Паріш) бѣл прапѣчятѣн стіхірѣ штудента П. Палякова «Степі». V 1926-м вон бѣл взят у творчѣстую ладу «Литературная Казачья Семья» (ЛКС).

Сърпаті жѣ у 1929 за вразнагласій з вѣрѣхавімі ЛКС, Паляков з інакіма кѣзаками виходіть з той лади. Вон всѣди стаял за самабѣтнѣсть

кѣзакох. У 1920–1930 лѣта мастом пѣчаталсі у казачім зарубежїи: «Вольное Казачество» (Чѣхаславакїя – Хранцїя), «Казачий Путь», «Путь Казачества», «Тихий Дон», «Казачий сполох», «Казачество», «Казакия» (всє – Чѣхаславакїя), «Родимый край», «Казачье дело», «Казачий голос» (всє – Хранцїя), «Единство» (Югаславїя).

У 1937 годї, в № 6 (12) журнала «Дневник казака» (г. Парїш) прашлї вѣстїя за то, чо в издающийся вѣ Хранцїи «...серии „Казачья библиотека“» вишла паѣма „Иван и Феня“ П. Палякова».

У 1930-е лѣта, у Бѣлградї (Югаславїя) в пірфкладї П. С. Полякова на сѣрбской гутѣр бѣлї издати: «Конѣк-горбунок» П. П. Ершова (1935), «Сказка о царе Салтане» А. С. Пушкина (1937) дѣ «Вечера на хуторе близ Диканьки» Н.В. Гогѣля (1938). Им бѣлї тахтасѣ пірфкладїни на рускїй гутѣр дѣ пѣблїковѣни стихїря сѣрпскїх пїїтѣв.

У 1939 годї, у Прагї издатїльствѣм «Литературная Казачья Семья» бѣл прашѣчтѣн ѣво збірнїк «Поѣмы», а впірєт – збірнїк «Песни воли» у Югаславїи.

П.С. Паляков автѣр рамана «Смерть Тихого Дона».

Толькї у сѣрєткї 1990-х гадов издєлѣласѣ знатна, чо П.С. Паляков многа работѣл над кнїжицамі рамана – гїсторїи. Чѣтирї кїтапї раману «Смерть Тихого Дона» вон нѣ паспєл вивѣршїть. Счїналасѣ чо кнїжици, каг ѣ йнакїѣ труди дѣ сабєйна дабро П.С. Палякова бѣлї, паслє ѣво умєртїи, скарїнєннї. Усамдєлѣ кнїжици вон дал Ю.В. Дєнбскаму (ѲРГ), каг взгадївал у Ю.В. Дєнбскїй.

П.С. Паляков пірѣдал ѣму кнїжицу сваво рамана «так сказатѣ мїмоходом, „мєжду прочим“, – в коридорє дома престарєлѣх, гдє я єго нєсколькo раз посєтил. При передачє „на ходу“ сказал толькo: „Посмoтрите, и поступайте, как знаете“. Тoлькo и всєго! А вєдь работал он над єтим произвєдєнїєм дєсяткї лєт».

Прѣставїлсі П.С. Паляков у воспїталї длї старїх.

Нонї, дѣянїямї дансковѣ кѣзака В.А. Бикадорѣва (ѲРГ) дѣ Данской казачкї К.М. Антїч (ѲРГ), труд П.С. Палякова длї наз збірѣжон.

С вѣлїкїм дадєлѣствѣм П.С. Паляков даєтѣ нама мажнєстѣя прїзнакомїцѣ з дѣрївалюцїєннѣм бѣтнєванїям казакoв. У єнтай кїтапї нѣ толькї жїстѣ па хутѣрах да станїцах, а ѣ автѣр даєтѣ нама можнѣстї прїзнатѣ зѣ кѣзачїя абнакї, чо ужo бѣлї намї пѣзапамѣтѣваннїи.

Павло Сѣргеїчъ Паляков скріжал ѝ стихіря на позній єормі гутару, ѝгдє ужо мастом зичіних славєс. А всіадно віршині ѣво магутъ бѣть нама антїресни сабєйскѣй лірікай.

Савелїчъ

Виѣзжѣл Савелїчъ в степь дѣ на лѣвади
Паглядєть на всходи, дѣ на зілѣнѣ,
Падишѣть чюдочїк духѣм чїбрѣцовѣм,
Нѣ пѣпас у бѣлкі вїпустїть каня.
На восток Савелїчъ набѣжна акстілї,
Абѣрнѣлї бїстра «сам вакрыг сѣбе».
Нї души-тѣ нету. Копчїк замїр в небї
Дѣ кукушка плачїть пѣ чужой судьбе.
Пѣпрїсел Савелїчъ в кустїк чїрнабилу,
Ї рѣзмял в ладонї гїркі кѣласок.
Гля! А за мѣжою, в трєх шагах, нѣ болѣ,
Он стаїть! Крилатѣй! Светїл ѝ висок!
Ї панѣл Савелїчъ – ѝтѣ нї здря жѣ єтѣ
Воїн сіл Нѣбєсних здєсь стаїть прєд нїм!
Нїспрастѣ жѣ єтѣ кѣзаку данскому
В балкі пѣявїлї Божий хѣрувїм!
Стал Савелїчъ прѣмѣ в травы нѣ калєні,
Старим лбом в марщинах г доннїку прїнїк,
Ї слѣзой гарѣчѣй, рѣдѣснай ѝ теплай,
Ангїла Гасподня встрєл сѣдой старїк.
Ї услишѣл голѣс: «Чтѣ жѣ, малѣвери,

Пачѣму ви збілісь съ чістѣва путі?
Алі ви атвергли запѣвіді Божі?
Аль забили тропи па какім йдті?
Ви, нѣ тщясь а Богі, сатане прѣдάλісь,
А служить далжни ви Богу аднаму!»

Устал з зѣмли Савелічъ: «Пагаді-кѣсь трошкі,
Разбѣрі палучші чоо ано г чѣму.
Колі нѣустойкя в жизнi нашѣй вишла,
Ти нас, ангiл Божий, нет, нѣ вінавать,
Ти суди паслухай, я брѣхатъ нѣ стану,
Мне й сам ти знайш, скорѣ пѣміратъ.
Й тагда, явімшисъ дѣ на суд паследній,
Я на Бога смела очі падимѣ,
Й пра жизню нашу горькую, казачью,
Правду, толькі правду я скажу ѣму.
Я скажу – Вѣлікѣй! Мір сѣздамши ѣтат,
Ти ѣ сваѣм твареніи трошкі аплашал,
Дав любовъ нѣмногім, у нѣчистай сілі,
Ненѣвісті темнай вочі нѣ атнял.
Чо жѣ палучілась? Те, каво Ти создѣл
Па Сваму пѣдобію, пѣ Сваѣй мѣчте,
На Тѣбе ж пѣднямшисъ взялі дѣ распялі
Тваіво жѣ Сина, Божѣ, на хрѣсте!
Да, любовъ Христова, нет, ні удівіла,

Нікаво на светі нѣ смагла праняць.
Но, в Ёво паверя, кѣзачішкі наши
Протів тѣми бѣсовскѣй взялісь вѣвають.
Й какая ж вишла наша палаженія?
Ми ж в казачѣй степі трупѣм палѣглі!
А йть ми – любілі. Ми Табе малілісь,
Ми за храми Божіі на Галгову шлі!
Ну, тах, чїя жѣ сіла? Чїя жѣ правда в мірі?
Ёх, любовь Ти нашу в злобу абѣрни!
Ліш тагда сумеім съ войскѣм сатанінскім
В нѣнавісті дікай справіцца адні.
Госпаді, – скажу я, – злоба всѣх сільнеї,
Ти ёс нам нонѣ протів аду дай!»...

Хѣрувім качнулся: «Пагляді, Савелічь,
Конь ушел в патраву на сасецкій пай!».
«Во! – сказал Савелічь. – Увѣдал ти ёта,
Чо мая худоба топчїть луг чюжой!
А йть ви на небі скопѣм прамаргалі,
Каг Масква на Бога паднялась вайной.
А йщо г прїдмеру, проста пѣ хазяйскі,
Атвѣзалсі скажим, у тѣбе бугай!
Чо ж утей парежиш, чо стаптатъ он можить?
Не! В базу скатінку крепши взналигай!
Вот, й ти заладіл: «грешниѣ, пакайтѣсь»,

А пашол б'є с намі на сваєм кане,
Д'є табе б'є щатінку краснїє вкрутілі,
Враз б'є жизню нашу понял ти в'палне!».
На каня Савелїч'є глянул. Аб'єрнувся,
Тю, а х'єрувіма за м'єжою нет!
Тольк'є будт'є трави г'є небу патянулісь,
Тольк'є будт'є л'єтца с'є небу тіхїй с'євет.
Патс'єдлал Савелїч'є. Пач'єсал в'є затилкї:
«Вот сужет! Скажит'є, каг'є жи'є в'єво бить?
А'є и'є тах'є виходїть, слиш, Гасподїн в'єїн,
Чо табе, братуха, в'євсі нечїм крїть!».

Гвоздїк

«Ой д'є є-ва гво-о... я - ...», –

з'єиграл в'є двацат'єм

И'є тяну я досї бїсп'єреч'є,
И'є прашу у Бога мїл'єсті в'єлїкаї:
Там, в'є З'ємле К'єзач'єї, упакоясь, леч'є.
А, кади пач'єю, чо кавиль радїм'єй
На ст'єпном курганї, у хр'єста, прїнік,
В'є рад'єсті в'єлїкаї песню даїграю,
Слав'є Табе, Боже! Ой да, братци:

«... - здїк!».

Алістарх

Усю-ть жїзню Алістарх крутілсі,
Каг кабель зь собств'нним хвастом,
А кагда в раю єн ачютілсі,
Нї спиталі дюж'ї ні аб чєм.
А сказали: «Єсть у нас станіца,
Вон, в лашині, де свѣтуть садї.
Атаману ти далжон явіцца,
Вот те конь, сѣдлай и жгі тудї!».
Алістарх нї тарапілсі дюж'ї,
Чо б' каня дуром нї зьмаріть.
У Правленія рассѣдлал. У лужи
Дал каню. Цигарку стал крутіть.
Гля – а в чїні ангільскам шагаїть
Сь хутьров Шуміліних Ёѣдот.
Сь шар'євар цидулку вон винаїть,
Гаваріть: «Прачті-ксь вот тут вот.
Дь гляді, чо б' апасля нї споріл,
Тут у нас, братуха – ні бузі!
Атаманіть сам свѣтой Ёгорій,
Й ѣво пір'єизбрать нїльзі!».
– «Каг нїльзі?»
– «Дь тах. Гасподь Усѣвішній
Гаваріть, чо сор'єк з гак'єм лет

Дралісь ми на сходах на станішних,
Лезлі врозь. На нас надежи нет!»
«Н-нѣ ж-жалаю! – Алістарх азлілсі. –
Вибарной далжон бѣть атамán!
На зѣмле я рядавим кругілсі,
А таперь пѣрвейший мне вакán!».
Разі ж тут нѣ вийді єн – Ъгорій,
Йс Правленія в сáмий аккурát:
«Алістарх! Абратна ти паспоріл?
Тах ступай жѣ ти г нѣчístим! В ад!».
Й аста́вiв ра́йскую агра́ду
Пѣ каменіям, па калючкям претѣ,
Чімчіку́ють Алістарха г аду,
Лет за сорѣк єн туди дайдесть.
Й мѣчтаіть:

«Єсь съабраженія,
Бѣть магесть – прика́жуть пѣвярну́ть,
Й мѣне v станішнью правленію
Ангіли пад ручкі привѣду́ть.
Й давольнѣй дюжѣ тем вакánъм,
Ім скажу: «Рѣбятѣ, ні бузі!
Я таперь – бізсменнѣм атамánъм,
Й мѣне пірѣизбратѣ нѣльзі!»

Гѣрой

Купріян Ёгоричь ат суседа вишѣл
Й дамонь задáмі, напрямік пашол.
Ноні там пріезжий діякѣн йс станіци
Абѣ нѣчістай сілі рѣзгавор завел.

Випіта, канешна, бѣло – да аткáзу,
Преніяв, йзвесна, бѣло – зѣвалісь!
Атаманиц Юдін скáлкай атбівалсі,
А Сѣмен й Прохѣр зѣ грудки бралісь.

Ну, ввязалась в спори бабушка Настасія,
А у ей ухвáти – первѣй аргумент!
Спорщикѣ смірілісь й атбой сигра́лі,
Й парядѣк бабка навѣла в мамент.

Тут Сѣмен Стѣпаничѣ, сев пад абразамі,
«Й-ѣх, да во-от пѣе-ѣхал», – песню зѣтянул...
Купріян Ёгоричь атиска́л папаху,
Вишѣл, вродѣ в сенци, да й усмигнул!

Так йдѣть, канешна, Купріян Ёгоричѣ,
На курень атцовскѣй направленію взял.
Толькі пад вѣтлою, в кѣнапѣх сусецкіх,
Купріян Ёгоричѣ черта увѣдал!

Йс сѣбе чѣртяка, дюжѣ ніказістѣй:
Ухі рѣстапоріл! Носу вовсі нет.
Лисѣй й камолѣй. Сѣ мордай азїяцкѣй.
Й вапчі – ну, чістий Леніна патрет!

А глазїя – чо вуглі. Тах й жгетѣ, трѣклятѣй.
Да каг зѣлапочіть: «Но, казак, прапал!
Ноні ж в приїсподнѣй ти сѣ мною будіш!
Понял? Йспужалсі? Г-га! Здравовѣ днѣвал!».

«Славѣ Богу!», – гаркнул Купрїян Ёгоричь.
Пасісел чѣртяка, задѣм нѣчял біть.
Винул хрест нательнѣй Купрїян Ёгоричь
Й зачял чѣртяку тем хрѣстом хрѣсіть.

Дим с агнем пѣднялся буравлем зѣленѣм,
Серай пѣтянула, черт скрозѣ земѣ прапал.
Купрїян Ёгоричь трошкі йспужалсі,
Ну, а віду, вопчім, вовсі нѣ падал.

Толькі пѣмаленькю борѣду разгладіл:
«Ні табе чѣртяка, кѣзака дабіть!»
Аглѣделсі: тіха. Павѣрнул г рѣчюшкі,
Чо бѣ ніхто нѣ відел – шарѣвари мить...

Бабушкіні страсті

Паміті бабушкі –
Наталі Пётровни

Нинчѣ, раннім утрѣм, начялісь напасті:
Бзвар тѣ на загнеткі хто пір'вѣрну́л?
Дунькя-тѣ Ёѣднянкю рѣгачом ширну́ла
А Ёѣднянкя Дунькю рубѣлем талкну́л.
 Усе ім ха-хі, хо-хі, шуткі-прібауткі...
 Пятніцу забили – сроду посп'їй день!
 Бог-їть Он нѣ стерпіть, Он-тѣ враз накажить:
 Абарвала-ж Дунькя ковту а плѣтень!
От ведь наказанія... Ох, Гѣсподні страсті,
Телка атв'язалась ї пашла щапл'ять...
Польшальк нов'їй в лужу зѣтап'тала
В Редкѣ дуб умчала... Ёгде ѣе впайма́ть!
 Ї падсвінѣк тожи убѣжал їс базу,
 Чяї нѣ сам вѣртушку носѣм-тѣ аткрил?
 Мѣлако парноѣ, їрѣд, апракінул,
 А у гароді грядкі все, каг есь, разрил.
Провѣлаку бѣ надѣ в нос вкрутіть падсвінку
Дѣ сказать Сѣргуныкі чобѣ гусей стѣрег.
В балку рѣссипную вислѣдіть наседку...
Госп'їді Ёсусі, тах сабѣсся сѣ ног.
 Можѣ сѣ наговору, а нѣ то – ат зглазу,
 Пірагі тѣ ноні воусі нѣ в'зашлі...
 Самѣвар с угарѣм в горніцу втащилі,
 Щі нѣ даглѣделі – в печкі щі ушлі...
Бабушка..., радная... Бога ти маліла
За синов..., за унук'єв..., за нѣщасних снох...
На Кубані дальнѣй – там твая магіла,
Прі канце слѣзамі політих дарог.

Свіданія

Виѣзжал Гавріла верьхі. А ат база
Абскакал лугамі за сває гумно,
Прівязал гнѣдовъ вазле пірьлаза,
Стукнул у сусеткі в темную акно.

«Здрастуйте, Матьвевна»...

Атвѣчала: «Здрастѣ».

Пъмалчялі оба. Ярѣк луннѣй свет.
Словнѣ пламя успихнух, пратянула Настя
Вишитий цвѣтамі шолкъвѣй кісет.
Зъстидѣся, прікрила нізкую акошку.
Глухъ пад анбарѣм зъварчѣл Валчек...
«Атварі маленька, пѣгутарѣ хучѣ трошкі,
Дѣ нѣ хараніся..., пагаді чюдок».

Зъшаптала: «Слухай, ухаді спарея,

Спятѣ папаня ноні пѣсѣред двара.

Коль ані спрасонѣк, дѣ люшнѣй агреють,

Враз паймеш, анчютка, чо дамонѣ пара!».

Сірѣбром нѣбесним, луннай паутінай

Хутѣ Разуваѣв сон зъчяравал...

Дажи топѣль старий дремлѣть у платіні...

Ліш у пірьлаза тіха конѣ заржал.

Сместѣ взял наметѣм, успалашилѣсь гусі,

Атазвалѣсь дружна кабѣлі в садах,

Згінул топѣт в ночі... Ніжить месѣц буси...

Й, уснумши, дишить ветѣр в камишах.

Нѣ йграють труби а дѣлах пабедних,

Ти ушел, нѣвекі атзвѣнемший мѣр...

Жду табе спакойна – Божий весьнік бледнѣй,

Чтобѣ уйтѣ сѣ табою на Гасподін пір.

Крюкав Пѣтро Оедѣравічъ

Корѣтка біаграфіа

Крюков П.О. (1904–1963) – ражак ст. Глазуновскай Вусть-Мѣдведеіцкава округу Облaсті Войска Дансковъ.

Васкормлінік О.Д. Крюкава – Пѣтро, вазросшиі в стaніці Глазуновскай, в сѣмеі скріжaтілa сѣ пірѣвих мѣсяцов маладенічівстві (гісторія ѣнта наскріжaтa А.І. Салжніцінім в ѣво «Красном калѣсе»).

Пѣтро Оедѣравічъ зѣрукмѣндавал сѣбе кaг дѣравaннѣй пііт, кaг aвтѣр стіхірев в прозі, прaзaік дѣ публіціс, a у 50–60 лѣтa ХХ в., кaг

пісьменніи aшлѣховнік дѣ издaтіл.

Пѣтро дa дaкону 1919 лeтa бѣтнaвал в сѣмеі О.Д. Крюкава в aкрукжнoй Вусть-Мѣдведеіцкaй стaніці (нінѣ – г. Сѣрaѣімовічъ), ігдe ізвучялсі у рѣaльнaй вучіліці. Грaждaнкa і ѣво чіпанулa. Вон – вaхмістѣр іс aхотнікaв 1-й сотні, a aпaслa – вѣстaвoй прі пaлковнікі Г. Чяпікaві – кaмaндірі звeснѣвa, в гoдa грaждaнскaй дeлa, Кaлeдінскѣвa Ђгорїіускѣвa кoннaвa кaзaчівa пaлкa.

В дaкoн 1919 гoдa суязнa сѣ aтхaдaющімі чѣстaмі Дaнскoй вoйскі, ухoдітѣ з Дoну нѣ югa, aттeдa, в сaстaчі дaнскіх чѣстeй – у Крим, a пaзжa – зa рубѣжa.

Абжилсі у Хрaнціі дe зaймaлсі хaзaйствіннѣстію.

Агніннoй кaзaчій служивскaй Пѣтро Оедѣравічъ пріпaдaл дa Вoльнa-кaзaчівa двігу сѣ пірѣвих дeн бѣтнaвaнія ѣнтaвѣ двігу зa рубѣжaмі. Пѣччaтaлсі в нaвінaх «Вoльнoe Кaзaчeствo», «Кaзaкaяя», «Кaзaчѣ Едінствo». У aстaнія лѣтa жисті іздaвaл дѣ aшлѣховѣвaл «Кaзaчій Літeрaтурный Сбoрнік».

Сайшол на спакой 8 апрілу 1963 г. в госпиталі г. Сан Африк (Хранция).

Крюкав Пётро Өедьравіч являіть нама прідмер длі прідбудуцай казачій мірви в магутнѣсті духа дь прѣзарлівасті. Слова ҃во, каг й згутарівал автѣр у сабейнѣх стіхірѣх, сизнава зичіть нѣ Радіне.

Мой признак вери

(Пірѣклад на гутар)

Міне любѣ ліш воінства мая Всівѣлікая,
Де рамни ми кажнаму всѣя!
В душе масей палумѣ гулебная дікая:
Я – з Дону природний казак.

Я чѣю, мой Дон самабѣтнай Сламнѣй Діржавай
Вѣдал, каг за то я дамнѣ!
За Войску Данскую ҃дренаю лавай
Рамо станім, брат, уз рамѣ!

За Дон Всівѣлікій – Ватца Войск Казачіх –
Казня я лютия пріму,
Дѣ з гардівастью плюдув на катѣв сабачіх,
Бѣз слови стѣнаній паснѣ!

Й в жисті сваей – ат нѣражденіи дѣ умертїи
Ліш Дон я пѣклялсі жалеть,
Дѣ, ащелі на Дон мой взгалчѣйтца «чѣрти»,
Далжон я й іх адалеть!

Й Войска Завети ҃во пірѣдавиѣ
Вайстінскі сѣвята пачту!
За іх, за міра дѣ стѣпя за Данскіѣ
Я в наступ бѣз одра пайду!

Я верю, чо ден той зайдеть, й наскорі
Када будить вольнай наш Дон,
Я брату Данцу успьмагну в твоє горі,
Й, верю, успьмагнеть міне вон!

Я верю, чо круг Вайскавой пазбѣрѣтца,
Пѣрнач атаманский блѣснеть!
Я верю, чо сизнава Дон наш сѣатнѣтца,
Й верних синков вон гукнеть!

Я верю, нѣ будить між наз калаброді,
Нѣ будить між наз чюжанов,
Данских Атаманав ми бѣз тѣгамоті
Сабе пазбѣрем із сваєв!

Я верю, вальготнім, каг в дамнѣсті, будить
Кармітіль наш Дон – вон багат,
Й вічним дѣвізам казачістви будить
Мой кліч: «Воля, Звичай, Уряд!»

Й з верай в прїдбудушнѣсть Дону жальновѣ,
Я гордѣй зарок пѣкладу:
Ватагі Сарині Войска Дансковѣ
Бѣть з ей – й в дѣлах й святу.

Я син Всѣвѣлікѣва Войска Дансковѣ,
Й, чістію казачай кляднуся:
За благі Дѣдѣвшини – Дона жальновѣ,
Ні умерті, ні мук нѣ баюся!

*26 квілюка 1935 г.
«Вольнай Дон»
г. Саѣя (Бѣлгарія)*

Маї думи

Міне на сьветі, кубѣть, уж чюдочік
Асталась аднаму кулюкоть.
Спора, відна, зажѣмніть свѣточік,
Ніпрабудним сном будіть вон спать.

Нічо в свѣті зарас міне нѣ міла;
Жисть пражил я ва всю ширіну,
Ліш вадна грусь на серци застила:
Ні прѣдєцца міне спать нѣ Дану.

Я табе, Степь Казачія радная,
Сваю жисть ат души прісвѣтіл,
Длі тѣбе, Волна Дона сьвятая,
Я баролсі дѣ песні тваріл.

Й зараз, нѣ закаті пражитія,
Аб адном пѣжалкую ліш я:
Ні длі наз, знать, слажилісь сабитія,
Чо в нѣволі Казачія Зѣмля.

Каг красіва міне бѣло бѣ в станіци
Нѣ завальні жисть чясавать!..
Думка крилая, ровня, чо птіси,
Весь прастор Дона хочіть абіять!..

Верю крепка, чо дух мой магучій
Й па умертїи астанітца жить;

Грамавою, буруннаю тучѣй
Будіть крайнію Волю будіть!

Дь пад яснасть шибучіх маланій,
Йґде грахучі, чіжола грѣміть
Над табою Дон Радѣмъй Вальгатній,
Мой пѣсняк сизнава зьбрунцить!

Снавя станіть, йль зарань, йль нірана
Воля предкѣв – данскіх кѣзаков.
Дь крилатай, нѣвідлівай сенію
Будіть дух мой над Донѣм лѣтать,
Дь пад дух палина дь сѣрені
Будеть тіха ат щастія крічять...

14 дѣкемврія 1957 году.

2 аскретък СИЧЯСЪШНАСТЪ

**СВИДЕТЕЛЬСТВО
О РОЖДЕНИИ**

Скойбеда
фамилия

родился(лась)
имя, отчество
число, месяц, год (диффрала и провгала)

место рождения
г. Краснодар,
Краснодарский край,
Российская Федерация

о чем 2014 года _____ месяца _____ числа
составлена запись акта о рождении № _____

Отец Скойбеда
фамилия
Роман Викторович
имя, отчество
гражданин России
гражданство
казак
национальность (показано по желанию отца)

Мать Скойбеда
фамилия
имя, отчество
гражданка России
гражданство
казачка
национальность (показано по желанию матери)

Место государственной регистрации
отдел ЗАГС Прикубанского внутригородского округа города
Краснодара управления ЗАГС Краснодарского края

Дата выдачи « 03 » апреля 2014 г.

Руководитель органа
чиновник актов гражданского состояния

Логош А. В. Логош

IV-АГ № 797346

Горький, МПД, Москва, 2013, 2014

Жукъу Алѣксандър Васілѣвѣчъ

Корѣтка бѣаграоѣя

Казак кравей Тѣрскіх дѣ Кубанскіх лінейних казакох. Батя – Жукъу Васілій Лаврентѣвѣч – ражак Вазнѣсенъ-вскай станіці. Матря Жукава (Лѣснѣкоа) Людміла Грігорѣвна – ражачка ст. Архангѣльскай.

Алѣксандър роділіс у абсѣлені Дівнѣм Ставрѣ-польскавѣ краю. Пѣ вивѣршені сѣрѣдковай вучіліци ізвучаліс у Ставрѣпольскам палітѣхнічнам унівѣрситету на праѣсѣю анжанер шляха-прабойщик. Тади ламал службіцу у ст. Казанская на Кубані у 196-м А.Б.О.Н.

Апасле службіци, да 2011 лети, труділіс з батѣй у сабейнай ѳермірская хазайстві. Пасле у Ставраполіи бѣла праведѣна скарѣненіа гайнаводстви. Дѣлами тадишнѣй магути ѳермірская хазайства Жукавих разарілася. Лѣксандру стала нужна кулюкати гожѣй жисті. Тади вон падалсі вахтай нѣ гѣрада. Зѣраблѣть у помиш сѣмеі.

З дѣтінстви вон припадѣл да скрижаніи стіхирѣв. Йшо у девѣть лѣтов вон наскріжал свой пѣрвой стіхирѣ.

Таперѣ, у далѣ ат Радіни, вон ѣ сабе възгадѣл спаса ат абридлай сичясъшнасті – в лірікі... Таг вано й павѣлось, чо скріжать стіхирѣа стала ѣму дюжѣ жалемай делаи.

У 2014 леті Лѣксандру абжѣніліс на Кубанскай казачкі, ис кравей лінейцав, Костінаи Алени Лѣксеівни.

Ноні у их ужо растѣть дачка Марія.

В лету 2017 адданія свѣліла ѣму бѣть у Пітѣмбургі, йґде далжон бѣл бѣтнавацца да 2018 лети бѣз мажнастев нѣявіцца да сабе у родний курень. Тади вон й зачал скріжать пірѣвиѣ стіхіря на балачкі зь чюжбіну дь за стѣп.

Каг патомствіннік лѣнейцѣу, вон длі сѣбе кулюкал можнѣсті творчѣсті на гутарі. Такіѣ мажнастя ѣму далісѣ апасле сьзнакомстви з данскім кѣзаком В.Н. Бублѣевим...

Сичяс Лѣксандр ужо збіраіть длі пѣчати сьмавласний збірнік стіхіреґ «Рідна стѣп», куди вайдуть стіхіря на балачкі дь гутарі.

Стѣп-матѣ сина спросила

(балачка)

Стѣп-матѣ сина спросіла:

– Чогóш ти, сінѣ,

Двір рідной хати минаеш

Своі простіри полінні?

А він тихѣничко роцой

Кочѣ далі тай далі,

Цѣ він їй рідной за грóщі,

Надів на руки кайда́ли.

Цѣ він один їй вірнѣнько

Зраднік стоклятий бісів,

Забів кіл у сѣрдѣчко нѣньки,

Як воро́гам покорівся.

Тѣпѣр вони тут гуляють,

Кудряві тай мілкоглазі,

А рідні братчіки в гаю

Вчѣряцні өилі шукають,

Як хто їх, в черта був, згла́зив.

Нѣма на тілі сорóчки,
Побі́та па́мьять Христо́ва,
Всі ро́бляють всё що захóчуть,
Та тількѣ с па́ньского сло́ва.

Дітѣй згоня́ють в за́гати,
Жилу навча́ють нѣ скро́мну,
Щоб бі́гли з рі́дною ха́ти
У грі́шнѣ пѣ́кло садо́ма.

Чужу поро́ду пусти́ли,
Нагна́ли вся́кого лю́ду,
Туди, дѣ с кі́сточок бі́лих,
Гука́ють зѣ́млю Прису́дом.

Нѣха́й нѣ хлі́ба нѣ ха́ти,
Нѣха́й кров чві́ркає з по́том,
Но со сво́ей ру́ки зжа́той
Нѣ дам ѝ билки гидо́там!

Бо ця зѣ́мля під нога́ми,
Вона ѝ ро́дить в нас ві́ру,
Вона зрі́сла́ся з ба́тьками,
Рудой полі́тая щі́дро.

Ї як на́ста́нѣ мні́ доля
Їдти за всі́ми в паску́ду,
Я кра́ще сам з сво́ей волі́
Бѣз рі́ду сі́ротою буду.

Живуть стѣпя маї нѣхай

Кади v стѣпу кури куделі
Пѣсядуть па чюмацкіх шляхѣх,
Сабе ис ѣмшанá пастелю,
Нѣгандаблю дѣ г небу лягу.
Пазірчю у разлой, на верѣх,
V паплекій шолк нѣбес вѣлікіх,
Йде маштак хмарной пабег...
Тама ангілаv сѣвѣтиѣ лікі.
Я тах тѣмлю, чо пат паслед,
Кади сгаряѣ стѣпя в акраї,
Сѣ муругаї земі, в другалет,
Муравий батлаву́к набгаїѣ.
Живуть стѣпя маї нѣхай,
У вальгате дѣ у вакáні.
Пушай казак жи нѣ прѣстаніѣ
Радіцца каг стѣпной курай!
Бѣгі маштак масей руді,
Дѣ тах, чобѣ нѣ бѣло вукорна.
Чобѣ з верѣху, кабізясь, дѣди
Звѣздом глѣделі у ночі чернай...
Тади пайдуть каріннікі,
Нѣ растачілсі Дон на воду,
Дѣ нѣ замстілі кѣзакі,
V стѣпу, магу́тнію пароду...

Коли забудимо батьків

(балачка)

Нє б́удє в нас каз́ацтво толку,
Коли забудимо батьків,
Коли свій зик, як в стогі голку,
Нє на́йдємо, нє проростім.

Нє б́удє жисті в нас вєсєлой,
Нє б́удє га́їв тай лані́в,
Коли в станицях б́удуть сєла,
Дома на місті курєні́в.

Тай на Присуді у нєбі сінєм,
Всім б́удє соничко світíть,
А рід свѣтих батьків загінє,
Коли свій глас нє захистíть.

Кричіть, браті, за гутър рідний,
Пи́йшіть балачкой про житт́я,
Нєх́ай на світі б́удє відно,
Що ми ѣдина́я сѣм́ія.

Тай смогутъ наши рідні діті
Казать на світі всім вокрúг:
– Дєві́їтця, лю́ди, ми нє вбі́ті,
Почу́йтє голъс самаб́утній,
Цє кажє наш коза́чий Круг.

Мейная Казакія

Тѣкєть руда замест вади
В Дану́, у Терѣку, в Куба́ні
Сь зьда́мних тех лѣтов, каді
Ускричала птіса пращѣванія.

У том зікі гѣласіть дѣтва,
Над ба́йракѣм у лед захрясшим,
Кади вѣдуть абѣлавáть
За волю кѣзакох взбунта́мших.

Іх в лють сумну́ю тѣляшом,
Чобѣ ім сь умертїю абжѣні́цца,
В асатні́й ту́рють кутушок,
Г апанам, нѣ скраю́ станіци.

А́гулам шаві́р спáліть всєх:
Дѣтву, старі́х дѣ жон казачі́х,
Укроїть рудѣ́й, тваннѣ́й снег,
Іх тама ніхтой нѣ пѣбулгáчіть.

Ской мі́рнула, у земь забгав,
За то нѣ веміть ні ѣдінѣ́й,
Таперѣ́ мура́вая куга
Мі́рву пакоїть па далі́нах...

Нѣ́ма Хрѣ́ста, нѣ́ма йкон,
Прі́суд – вон єднѣ́я магі́ла...
А й пѣрѣ́шить мі́рву в дакон,
У сѣ́реткі хряснѣ́ла тачі́ла!

Ніхтой, ні їднѣй, нікади
Нѣ можуть наз їзвесть пат корінь!
Кіпять в наз рекї той руди,
Дь у серци жжоть казачїя горя.

Акрой наз Бог дь Божїя мать...
З увѣрїяй в віднѣю адданїю,
Нѣ буїть ївѣлга кричать,
Сумная птіса пращѣванїя...

Звуть шляхі

(балачка)

Сєдні стєп мовчезний у тиши,
Вітєр трóшечкє бурьян качає,
Білим цвітом сóнцє на кущі,
Шлях від рідной хати позначає.

Їду сєдні я туди дє світ,
Щоб сєбє галайду блїще ба́чїть,
Дужє тóскно у низько́й траві
Під вікном птахі під вєчор плачуть.

Буду я блукать по тих стєжка́х,
Там ко́лісь у саг табун коза́чїй,
Гнав скотáр по стрі́мким бєрє́жка́м,
Тай на рі́чкї вільний чо́вєн бачів.

Чув він по над річкою спів,
Про раздóлля по Днѣпрі тай Дону,
За країну рідну, за батьків,
Щей за долю козаків солóну,

У обрія грім загуркотіть,
Тай погóнє чєвники козацькі,
Як у жовтий вѣрѣсєнь листі,
Якім з вітру ніде подіваца,

Й нє лаючісь в лиху частку́,
Підуть хрип ломать до турців кля́тих,
Ось вона нѣжбіна козаку́,
За слезу́ людску всіх покорáтє.

Сєдні вітєр у стѣпу нє взві́в,
Та й в серці щось дужѣй журбі́ця,
Сєрцє козако́вє бѣз шляхі́в,
Може́ назавжди́ тай зупині́ця.

От від чєго нє мили́й курє́нь,
Та й вочі стѣп далє́ко ба́чуть,
Звуть шляхі́, тай жо́втий вѣрѣсє́нь,
Кочува́ть кудись ду́щі коза́чой.

08.08.2020 г.

Ти бѣтнуїш

Ти бѣтнуїш за граши рудявиѣ,
Конь в тѣбе акіх нѣма ѡ свѣту
Дѣ палічїя гардялівѣй славыю,
Чім нѣ цесарь – в золаті кутух?

На грудях звѣздо сіяїть рѣдая,
За парушанїю сваїх адат.
Каг табе бѣтнуїца Йудаю
Ѳсе ват єнтї гожиѣ лѣта?

Нѣ мадей! Усю пароду відушуть
Тех, чо чтуть сабе за бірюков.
Бають па авулах а прїдбѣдущїм,
Сѣ запрѣпамшїм у багно віков.

Дик ѡ в наз, бѣло ѡпїред, ватгокала,
За цѣцарїв мїрнула мастом,
А тади бурїянамї паплекїмї,
Стала степ магілай бѣз крѣстов.

Де бѣла у голѣд племя дікая,
Племя кабізілася мїрвой,
Конь чѣрвоннѣй, шашка з гострай пікаю!
Нету мїра, чобѣ ровня бѣл з табой!

А тади явілісь дамавітїѣ,
Сцарѣвалїсь дѣ дѣнгу взѣлі,
Ї царямї єнтімі ж пабітїѣ
З збагрінай мїрвой у земь лѣгли.

За дѣнгу нѣ параднішся з волѣю,
Воля любїть харалуг з рудой,
Клочїть воля свет дѣ обїздолѣних,
Дѣ нѣ стрєбїн волюшкі спакой.

Я нѣ ріщю сабе кутѣх

Я нѣ ріщю сабе кутѣх,
Міне аб єм у серци збáйтъ,
Кади с палінам коннѣй дух,
Губáн г заверткъм пѣвѣнáйтъ,
 Йгде багатія чядіть,
 Дѣ в круг сідять старім абнакъм,
 Туди наз й гукайтъ жистъ,
 Бечъ папірек дѣ скрѣтнай сáкмай.

Въращенай у палинь гаплей,
Бѣгутъ шляхі руди казачѣй,
Дѣ усеж дайдець кажной дамонъ,
Хтой глас руди в сабе прізнáчил.

А тама йгде каг сиб курган,
Ёлень-тѣлгá празватий встарі,
Швиркайтъ акіян – куга,
Палинь братушку сівай хмари.

Вон завсѣди гвалтуйтъ в даль,
Гукайтъ біть стѣпамі гичі,
Ѣму атвецтуйтъ рудá,
Ат нашенскай природи звичай.

Руда гаріть ву наз да днесъ
Святой дѣдовщини йконай,
Дѣ кажний з наз яє пачесть
Далжон з нарождѣннѣ г дакону.

Чобъ на кажной вѣрсте зѣмі,
Чо, нама Бог свілел адданіяй,
Бѣл з нашинскай пароди мір,
Бірехть пріказаний дѣдами.

Мій рідний край

(балачка)

Мій рідний край полі́ннє по́лє,
Моя Прису́дна матє зє́м,
За те́бє всє козацтво мо́лє,
За то що ти даруєш во́лєю,
Ми Бога за те́бє зовем.

Ко́лі нам матє наро́диш,
Коза́чїх шапо́к черне́ жи́то,
Ще́б ви́гнать ге́ть у́сю по́гань си́ту
Из ку́рєні́в ба́тьків уби́тих,
Ко́лі вспо́лох нам засу́рмиш.

Що́ж ви бра́точки за гро́щі
Пі́шли під той пі́рнач па́но́вський,
Ко́лі ко́зак служи́в жи́довству,
Й і́в з ру́ки ще́б ті́лькє в до́стіль,
Ану́к, прє́д Богом, у зик збрє́ши!

В ді́дів у на́щіх не́ бѣ́ло́,
Ще́б хтось сві́й хві́ст піджа́в як су́ка,
Ко́ли ї́м жи́д ці́пком по́цю́кав,
Збрє́ха́в, ру́біть отто́й па́длю́ка,
Та всі́ побі́гли би́ть ку́блѣ́м.

Та́й кра́ще ї́сти хлі́б су́хий,
Й бі́гать дра́ним на́вбосѣ́ніч,
Чи́м за́вє́сті́ сві́й рід у по́вніч,
Ще́б ді́ти жи́ли у по́ло́ні,
За ті́х ра́вині́в кату́хі.

Нє надо вашіх курєнів,
Давітьсѣ ви самі за грóщі,
Що під відсот дають вам мóйщі,
А на моїх родніх синів,
Хай лопнуть хріпу як струні,
Нєхто нє понадінє вожжі.

Ми племя вóльних козаків.
Сині війні, вогню, нєвзгóди.
Нам Бог нє дасьть забúть природу,
А ті що прєдають батьків,
Вони нє з нашінской порóди,
То семя рабских варнаків.

13.02.2019 г.

Їду сєдні я туди дє світ

(балачка)

Сєдні стєп мовчезний у тиші,
Вітєр трóшечкє бурьян качає,
Білим цвітом сонцє на куші,
Шлях від рідной хати позначає,

Їду сєдні я туди дє світ,
Щєб сєбє галайду бліще бачіть,
Дúжє тоскно у низькóй траві,
Під вікном птахі під вєчор плачуть.

Буду я блукать по тих стѣжках,
Там колись у саг табун козачій,
Гнав скотар по стрімким бѣрѣжкам,
Тай на річці вільний човѣн бачив.

Чув він по над річкою спів,
За раздолля по Днѣпрі тай Дону,
За країну рідну за батьків
Щей за долю козаків солону.

У обрїя грїм загуркотїть,
Тай погонѣ чевники козацькі
Як у жовтий вѣрѣсѣнь листї,
Якім з вітру нїде подїваца.

Й нѣ лаючись в лиху частку,
Підуть хрип ломать до турців клятих,
Ось вона нѣжбіна козаку,
За слезу людску всіх покоратѣ.

Сѣдні вітѣр у стѣпу нѣ взвів,
Та й в сѣрці щось дужѣй журбіиця,
Сѣрцѣ козаковѣ бѣз шляхів,
Може назавжди тай зупинїця.

От від чѣго нѣ милий курѣнь,
Та й вочі стѣп далѣко бачуть,
Звуть шляхи тай жовтий вѣрѣсѣнь,
Кочувать кудись душі козачої.

08.08.2020 г.

Каг нам на ноні нѣ хмурнеть

Каг нам на ноні нѣ хмурнеть,
Кади наз у грязя бриляють,
Замір вон мстіца

й нѣ натъ

міне

Ват їх кайдалашнѣву раю!

З сваєй пародай дѣ з усем...
Накой міне придмер йнакіх,
Чо масть дѣдоѣ глубжей

бузують

у земь,

Каг енті забурунниѣ варнакі

На кой міне вана такая жисть,
Кади я, вольнѣй, у катухе смінаюсь,
Чі нѣ у пароду рудушка бѣжїть?!
Чі на абнак глуздя в мяне таньшають?!

Ай пѣзамстіл чо у стѣпу куга,
Растеть дужей з руди казачѣй,
Чі мейних рѣк стрімкіѣ бірѣга
Кастур каг звезд з нѣбес нѣ прячуть?!

Чі може я бажаю синавїям,
Ярмо жідовскую на хіршу?
Чі я брѣшу журбу душі падьяв,
Кади сваї скріжаю вірші?!

Не! Братци, будѣ начѣвать!
Дужєї атваряйтѣ вуху,
Ужо гукайтѣ: «Възгамянісь мірва!»
На дрєві йвалга-сѣструха.

Шуміть вана таперь – «Вспалох!»
Уж вон – казачїи вірѣніцї,
Каг у старвіні нашѣнскай бѣло,
Тѣкуть збіраясь ат станіци.

Я тах мадею, чобѣ за бізглад,
Акой нам деють нонічѣ кружали,
Кажновѣ, їхнѣй свари, кабѣля,
Казак астудіть дедавскім чінцалам.

Чобѣ кажний, з жертвай ат сабе,
Гнул хрип за делу скрутнай жисті,
Ручяк мірви дюжеї да Присуду бег,
Дѣ стал казак, на ноні, кабизістѣй.

Усе в наз есь! Калган дѣ воля,
Дѣ сам казак навроді нѣ галман,
Кажной у жисті сам шукайтѣ долю
Дѣ ат таво мірви яе нѣма!

Есь ми,
 стариѣ
 да дѣтінства,
В акіх та катухах русе...
Дѣ то, чо нама тах дюжѣ мстїтца,
Чѣво бажаїм ми усе.

17.08.2020 г.

Хрусталеv Раман Вадімавіч

Корткая біаграфія

13 маітка 1983 лети.
Роділіс у станіці Трехастравской (Бўляіўскай). Пўватцу іс хутўру Хрусталеv Іщерскай станіці, Маздокскўва отделу ТКВ. Бабаня – данская казачка.

Вивўршил Трехастравскую Сіредні-абразьватільную вучілішу у 1999 годі.

У 1999 годі паступліліс у ПУ №42 в горўді Краснаслабоцк (бўвала Букатінская станіца) нў скотскавў врача – вельшыра. Вивўршил з атлічій у 2003 годі. Тади жи

паступліліс у ВУЗ – ВГСХА – нў спўціаліність «Вўтірінарія».

Рабіл скотскім врачем у нідўржавних лекарнях «Айболит», «Зоодрузья», «Элирис».

Сў 2003 па 2008 гада іграл у казачім ансамблі «Данская традиция» (старшая – Ажўрельіва Т.Г.).

Сў 2012 года – вадін іс зачінщикав казачій абчіні «Данская кўзарла», чо в гор. Вўлгаграді. Учяснўй шўрміцій. Тади жи учяснўй казачіва ансамблю «Атава» (старшовў – Папова С.Н.).

Сў 2018 лети скўчўвал з сўмейя в сваю станіцу, пасле 17 лўтов жисті нў гўрадах. Вадін іс зачінщикав павўртанія кўзакох на Радіну у сваі хутўра.

Жўнінўй казачкўй хутўру Дурнавсковў, чо на рўке Бузулук.

Дваєх чядунў сўмея Хрусталеvих навучаіть роднўму гутару дў дўдовскім абнакам.

Раман Вадімавіч скріжаіть стіхіря на рускам дў казачім гутўрах.

Страпля нь базу

(Стіхирь пра чядунь)

Бузавік кузенку зряшна

Стълачіл нізнатна гачі!

Дь кузенак ускрічял,

Бузавка вон испужал.

От кузенак зъбазлал:

«Ти рагáтъй агудал,

Зрі пат гачі, анчібел,

Имѣ ти маї завзел!»

Бузавік прасіл прашчєнія

У Хрістова васкрѣсенія!

Дь кузенак зъпрастіл –

Бузавку заліяном бѣл!

«Ти кузенак зъпрасті,

Неракъм, бѣз дурасті!

Ти кузенак, мой заліян,

Ні сѣрьчай за сей изіян.

Я цибеніл тут па шляху,

Дь пазірівал на птаху!

Птаха нізачкя лѣтала,

Хмара ажнѣ възгрѣхатала!».

Нѣ базѹ гагól шуміть:

«Пѣлѣзайтѣ в катухі,

Гром-малáнія шибайтѣ

Нѣ пабіла б закутки!».

Запевадайтѣ худобі –

Нѣ пѣріцца нь базу,

Ато чохѣм пѣпадетѣ

Ви в казацкаю зюрьму!

Баялі лавци

«Здоровъ зар'євалі», –
Гутарють к'закі,
Ак мірву в зорькю визр'євалі
П' над крутьяр р'кі.

«На чо ти серку лавіш,
Альбо глісту чі мякіш бурсака?
Д' дно акую ставіш?», –
Спитал шаберік к'зака.

Ответ д'ржал лавец лавцу:
«Лавлю я серку на глісту.
Ласкирь, с'рушка д' ч'бак
Дюб'лі спенію токма тах!

Сюди цибарку жита всипал я вч'рась
Д' нон' з'д'юбаніл дюж' ч'к'мас!
Д' вон ти зирь унтот садок
Д' полудні куб'ють 'єво напoлню в'прок».

«Куди шуріш міне лавіть?», –
Спитал лавец лавца.
Н' чо той зб'їл:
«Адн'сум, с'дай паїсть сальца».

Налів п'рвак, д'стал вон шмат,
Йс ч'г'єв винул вострий пшак!
Дастал цибуліну, бурсак,
Д' н'кастричіл єнта к'заку казак!

Снѣдалі сальца з гладиша́мі
Дъ баялі прамеж вані!
Дък бірчілі ак з асѣтрамі
Щарбу хлѣбалі прашури!

Зараз от рекї нѣ такіѣ,
Дъ серкі намаль все в Дану!
А прашури гутарілі,
Ак скачки бѣлі в їх пару!

Дъ скачки бѣлі нѣ прастіѣ –
На серках-асѣтрах!
Дъ кѣзарла тади їх нѣ лавіла,
Ѣжалі бѣлі серкі в нірѣстах!

А крутъяр аханнѣй бѣл кажись,
Полвѣку да іть надись!
Кубѣть наброд на реках нѣ наставіл ГЕС!
Ди в топі рекі прітварілісь.

Абсипалсі тот крутаяр!
Дъ асѣтра вміг испарілісь,
Нѣ можуть плить в наши края!
Такіѣ горісті ву наз лучілісь!

От, обиденкай пагутарів,
Цибенють в курѣня те кѣзакї!
Куржутнай серкі нѣлавілі,
Нѣ то чо їхави все прашури!!!

Я кумекаю, заліяни...

Я кумекаю, заліяни,
Гальмавать нѣ гожѣ нам!
Надить гамузам варганіть –
Справу, шашку дѣк бѣрдан!
 Чікілять алѣ нам твердѣ
 Сваєвім шляхѣм в хутѣра!
 Спакон на земі бѣтнуіть мірва горда,
 Сѣ називкай гожий – кѣзарла!
Айда па адатнѣму шляху,
Авальдѣрѣв чохѣм нѣ плаху!
Ато пращури зирють сѣ нѣбес нѣ мірву –
Да ітѣ срамна враз нама буіть в сваєвѣм хурду!
 Магілкі пращурѣв надить пріправіть,
 Плѣтні у базов пѣдлатать!
 Па курѣнях рахунки нѣладіть,
 Дѣк жить, каг пращурѣв зик нѣшаптал!
Баляс пустишнай чікіляіть міма,
Нѣспроть стаетца граменнѣя мощь!
Ато, ажеж, ми казарла снѣадаліма,
Чі сроду Бог нам дал пѣдсобу в кош!
 Гайтан на хірши, шашка збочѣ –
 Ні шеміт маре наз ізмочѣ!
 Ак шашкі кѣзарли враз заблѣстятѣ –
 Супѣстати в шальвари тади нѣпудятѣ!
Дакон майданіть, прамеж гутаріть,
Збівацца надить, дѣк бѣт нѣладіть!
Сваєвиѣ станіци нѣ гожѣ шибать,
Присуд радѣмѣй будя кідать!!!

Бірча кужонка

Я бірчу кужонкѣм сѣбѣ,
Ак цибенил па ѣлані займища!
Ярок дѣк сіплу да спені пас,
Апасля гнал атару на баз!

На пасѣбу сроду брал харчі дѣк арапнік,
Муйнак у міне бѣл напарнік!
Пѣтсаблял пасті худѣбу,
Ат міня палучал пѣхвальбу!

Кулюча Троіцу, чікіляли на пай,
Сабе рвалі чѣмбр, душіцу, йванчяй!
У курѣне духмчніла ліпѣвѣм цветѣм,
Канишами, каймаком дѣк нардекѣм!

С дідакай атожиш касил я атаву,
Дѣк лѣтовка склізіла па ндраву!
Пагадя мураву валаклі ми на баз,
Скирдавалі їєву празапас!

Зімує чѣсали ми сіплу,
Арѣпієв ат їх надіралі кіпу!
Апасля самѣпряхі калісо
Папірѣжала у прабабкі вірѣтіно!

А тапілі ми грубку зімой,
Кізяком дѣк хурдою віной,
Арипіі сжигалі пучком,
У багатици жар бѣл з душком!

Пишкї стряпалї, катламкї
П'єклї кабани, бурсакї!
В'єчерїть с'єдалїсь гурьбой,
Д'єк снедалї всє єнта с'є сузьмой!

А песні игралї ми баско,
Д'єк дїшканїла прабабка в'єско!
Я варганя лїпавїє ложкї,
Атожїж падыгривал трошкї!

Д'єк варганїл с'є древа кручкї,
Вїр'єтена, скалкї, муштучкї!
Д'є давал падарункї радне –
Куб'єть бїрчїла век аб мїне!

Матря с'є бабан'єй шалї в'єзалї,
Ми с'є дїдакаї руно валны пїр'єбралї!
Прабабка карпеткї вязала кручком,
Йс пряжи, чо вїрїт'єном!

Бїрчу ак гитарїл дїдака:
«На Присудї н'є б'єваїть б'єз мрака!
Йть наброд-арда спакон,
Паганїть падошваю Дон!».

Д'єк я слухая, в'єпїтивал всє,
Каг страдала зем'є нї за чо!
Ак мїрву гнабїлї тада!
Каг йсчезла с'є карти страна!

Гож'є я в станїци в'єзраст'єл,
Тах б'є кожному ж'єлал!
Кади сроду всєя радня
Йграїть песні да т'ємна!

Сакми пращурєв

Зьмуравелі ноні сакми г кур'бням,
У хутарах кільдім кіпіть!
Аж на джужь скіп'рда –
В душах кзарли кішить!

Бірчіть сроду та казарла,
Ак наброд чініл разор!
Джк зімусь трицатай лети,
Вигнал пращурєв вь двор!

У спень нагімі, у стужу-снєг,
Муїнакі іх гналі в бєг!
В'єнтарім тичіл у хіршу чі башку
Той наброд ту казарлу!

Апасля та сухьпутка,
Увазіла казарлу!
Чі на сєвір, чі пустиня –
Б'єз в'єртанія на Прісуд!

Па станіцах в єнту вємю,
Наброд дуваніл кур'бня!
Дж хазєїньм сь пахмелія,
Ізбірал тапєрь сєбя!

Пр'чікілял пашти-штє вєк,
Ак пращурєв вигналі у снєг!
Хто в Гулагах сгінул, хто у путі,
Тольк' патомстви н'є все іх нашілі!

Хмаріть па станицах спольх –
Бірчу здіраїть тот мох!
Мірва па архівах сідіть –
Пращуръв надить найдіть!

Казарла там наскріжіть сває,
Враз винуть шашки нъгало!
У круг ватагу збірець
Аля у станици шеміт-галоп!

Па станіцах радємъм, хутърам,
Айда, казарла г курфням!
Мурава тама дюжфъ прърасла,
Сакми пращуръв храня!

Казачія бѣвальчіна

Папахі, буркі, башлики
Усю жисть насілі кѣзакі!
Бѣшмети, шальвари дѣ йчігі
Усе гребні, степі прѣпилілі!

Дѣдовщина кѣзакох бѣла,
Грѣмела атлікамі вана!
Бѣл свойскій склад дѣ бѣл закон,
Вон Кругъм званъй бѣл спакон!

Бѣла правдатільства тада,
Каг у йной страни всѣда!

Бѹл свой вѣрховнѣй пріздѣнт,
Дѣ атаманѣм звалсі вон павек!

Бѹла ѣ духавенства, дѣ дварянства
У казачѣй нашій стѣране!
А пїянкі нѣ бѹло дѣ разбуздайства –
Усе прісѣкалась на Круге!

У станіцах жилі у хутѣрах –
Тама бѹтнавалі ми у сваїх дамах,
Нѣ тах чобѣ в избах, а курѣнях,
Чо в браннѣх бѹлі усе лядкаѣх!

Тама печь тапілася кізѣком,
Дѣ уся сѣмея жила гуртом!
Ву наз зналася уся радня,
Йграла песні да тѣмна!

Мущини бірѣгли граніци,
Кади у даму раслі дѣвіци,
А ежлі супѣстат напал –
Ѣво сшибалі нѣпавал!

Дѣди дѣ бабікѣй нѣ каршах,
Лузгали семѣчкѣй у патьмах!
А карчягі толькѣ па плѣтнях,
Синчелі аб станічних пѣбрѣхнѣх!

Ѣзик, култура дѣ свая адежа
Йдосі збірѣглася!
Толькі дѣржава – наша надежа –
Сѣ сѣвету убралася!!!

Накази прабабушк

Міне в дѣтінстві прабабкї казали:

«Ти, па жисті, унучік, крѣпісь!

Ежлі тягъти в жисті засталі –

Ти падюжѣ Хрісту пѣмалісь!

Нѣ чюрайсі рабіть ти па жисті.

Бог, Вон відіті дѣ любіть такіх!

Пѣмагай ти всѣм бѣз капрізи,

Съхраняй свой курень ат чюжих!

Пѣмятуй всѣда ти – нѣ рускій,

Ні грузін, ні чѣчен, ні русінак!

Дѣ живі на зѣмле бѣз трусьсті,

Іть народнѣсть твая – казак!

А й засть тіхамолѣм абѣ ѣнтам,

Дѣ за то, чо тѣбе нѣ втѣмьять,

Кади ежѣлі ѣнта приметять,

Кайдали нѣ табе загрѣмьять!»

Я іх слухал дѣнямі начямі,

Дѣ нѣ вемь бѣл накой міне малчать?!

А іх слюзніѣ вочі жмурялі –

Я ім спитку страхался тама дати!

А й тѣрзалсі самой я па жисті,

Дѣ атвет па архівах възгадал!

Наскріжата тама: «Па казачѣй країні

Глѣдамор дѣ тѣрор міру рѣзгарнал!».

Дь вкрутілі мірву г'нациду,
Паубілі все хут'ра!
Тіхамольм пасле в'лі паніхіду
Къзакам дь казачкям тада!

Йс тех пор молч'мі страхалісь,
За сваїх мат'єрєв дь ватцов! –
У калонкі народн'сть ужо н' скріжалі,
Чо сами' вані с' къзаков!

От прагаял ужо век з дір'хтіви,
Йгде убівцямі росшірк п'фра!
Изнічтожил казач'ї архіви,
Н' казачай з'мле хут'ра!

Усе страдалі ат м'ала дь стара,
У ком казач'ї руда прат'кла!
Іх кідалі в зальн'ї анбари,
А пасле палілі дь тла!

Дюж' міне дагрубна да болі
Скока вона пріт'рпела міра!
Хуб' дагрубн'їя у тро'ф,
Чо йдосі правда та н' прішла!!!

Ат гада прал'темши зга'ліся,
Децтва п'асталась в далі!
А прабабушк'ї ні даждаліся...
Царств'їя Н'бесн'ва ім!!!!...

Памѣтую дечтва нѣ Дану

Я верю, чо аставлю горѣд,
Укѣчюю я в сваї края!
Йгдє нѣ страхаїть нї жарєнь, нї холѣд,
В станїцу, ажеж тама родїлсї я!

Тама жисть бѣла всѣда дюжея,
Нѣ то, чо тути пѣ вутру!
Дѣ жилї хучь й нї бѣгатея –
Бѣло сває все пѣ нутру!

З вутѣра прабежкаю займалсї –
Худобу в стаду виганял!
Паслє у вучїлїщу збїралсї,
Дѣ деда рундук мїне давал!

Бабуня сѣ матрѣй мїне харчѣ давалї –
Нардек, каймак дѣ каниши!
На пїрѣмїнушкї все снѣдалї –
Гастїлїсь з вѣднєкласнїкамї ми!

В дакон упругу трїнѣровкї –
Тєнїс, ѳутбол дѣ ушу!
А нѣ базу дома дїхтовкї –
Абрать навоз дѣ намѣтатѣ ту худѣбу!

Паслє дамачнїя заданїя,
Хучь каг нї могї, а матрїн прїказ!
Ажеж дѣ кѣзакї ми йс задонїя –
Спалнялї ми он той наказ!!!

Дъ нѣ бѣло ѝ псіхъв веліх,
Чо нету кампїютѣрав ву наз!
А бѣл сусецкій матавелік –
У чѣрьга каталіся на єм на баз!

Дъ, верю, павѣрнұсь дамонъ,
Хубъ ѝ г старъсті, а павѣрнұсь!!!
Кади унучать у курѣне гурбой –
Тади ѝ атїдетъ мая ѝ грусь!!!

Гутар баті з синъм

Каг-ть син спитал у баті,
З ѝм видя нѣ зілѣнїя:
«Їс чѣво у лѣсах, стѣпях
Тах мастом дрямія?

Тінікейкї, пластік, кутирікї,
Мѣбіля да ѝ кулькї...
Можа іх вѣдьмедь павстрикал,
Лїбъ чо ѣнѣтакї?

Можа...пабѣгайкї нашвиркалі,
Ліси, птїси, бірюкї?
Тах, за чо жи нѣ пѣубіралі
Стѣпя, лѣса дѣ рекї?».

Батя синкї атвѣцтал,
Баті то страмотна!
Зъ спитанїи синка,
За звѣрін забальна!

«Ёнта синѣ, нѣ звері то
Дрямїє рьскідали!
Лѣси дѣ степ ужо дамно
Людіє зьмаралі!

Людя тах дѣ нѣ вазьмут
Важнѣсть той пароди!
Каг ву ніх дѣ атаймутъ
Лѣси, степ дѣ гори!

За такую атнашенїю
З людїєв парода съпросїть!
Съ звѣріннѣву прашенїи
Іх ъ степ дѣ лѣси нѣ пустїть.

Й нѣ буїть у людїєв,
Ні грїбов, ні ягад,
Дѣ ні дравцов длї іх пѣчей –
В зѣмле зайдѣт тама голѣд!».

Син паслухѣл дѣ казал:
«Нѣ дѣпушу таковѣ!».
Мѣшок халуні пѣзбірал,
Лїба шта вирастїть йкольгѣм!

Нама да звѣрѣв...
Йщ о ростѣ, чобѣ ровнѣй стать
Съ іх благароцтвай!
А ім вѣвек нѣ дѣпалозть
Да чїлавечїскѣва скоцтва!

Усїв'лікая Войска Данская

Сто лет впірет, Нъвачіркасск в агне...
Крічяла къзакох сталіца!
Там бальшаки бібехнулї йзвне...
Прашлася бѣда па всех станіцах!

У къзакох атималї дѣржаву патрохі –
«Усїв'лікую Войску Данскую»!
Да іть пѣнадись вѣскреснух вана
Взгадала зѣ врему Ърохі!

Бѣл ѡлак у той зѣмлі тади,
Хрусти тама тож вѣліся...
Дѣ бѣл ѡ вайскавой тама атаман –
Ъво кітапі нѣ свѣту цѣніліся!

Дѣ свой бѣл склад дѣ бѣл завет –
За браччіну па самасті!
А войска дѣ ѡ влот павек
Служилї Радїне ат совїсті!

Міру разложила адданїя пѣ съвету:
Каво зѣгнаїлі в лагѣрях!
Хто, кїнув все, укѣчѣвамши нѣ чюжбіну,
Дѣ їм пришлось астацца у тех краях!

Так, памѣтуй той гѣнацит в лѣтах –
Казачїва народу – горю такую!!!
Дѣржаву он тади снїчтожилї нѣ мах:
«Усїв'лікую Войску Данскую»!

Дѣлаби бѣмшиий той зѣмлі –
В архивах есь тая карта!
Сичяс па ей мѣжи йдуть ат Ёлісти,
Вароніжу, Растову, Вѣлгаграда!

Атростак, ёнту памѣтуй балю –
Прѣзреній дѣ забвеній!
Дѣ чо кади-тѣ предѣк твой,
Изашол ат изнаваженій!!!

07. 01. 2020 г.

Шашлов Алѣксандрѣ Віхтаравічѣ

Корткая біаграфія

Раділі 31 дѣкабрю 1984 году ў горыдзі Уржупінск Валгаграцкай абласці ў сѣмеі прыродных данскіх кѣзаков.

Ватец – Шашлов Віхтѣр Мѣхайлавіч, матѣя – Шашлова (Сѣркава) Любоў Гѣоргіівна.

З дѣцтва Алѣксандрѣ бѣл творчѣскім дітенькам, ішо з дітѣяіва саду вон ужо ахтівна учѣастуіть вѣ всѣякіх виступленіях. Ваднім іс яствінных памѣтов тѣіх вѣрѣмен бѣло, каг батѣя в єм спадимал антѣрес да пѣітѣікі.

Вані з батіі гандабілі збірнік стіхірѣв сѣ називкай «Вѣрабіная лета» пѣ стіхірю сѣ истай називкай. Ватец з синам гандабілі нівѣлікія стіхіря дѣ мулѣванѣчкі. Пасле чѣво то всѣ дела стачѣльсѣ на нѣтку:

«Воробыное ты лето,
Тихий утренний туман.
Воробей убитый горем
Заскочил ко мне в карман».

На жалѣсть збірнік згубілісѣ, а стіхіря запамітѣвання нѣзавсѣди.

У 1991 лету Алѣксандрѣ пѣступляітѣя в вучілішу. Сѣвецкая школа дітю ідетѣ нідюжашна. Вон тади кулюкаіть сѣбе в гудѣ, дѣ танкѣх, дѣ інакіх путѣях. В ідін мент дажитѣ находитѣ сѣбе у шарѣпісі. Пішіть пансури... А і єнта у іво шемітам вѣвѣршаітѣя. Каг гутаруіть:

«Бог дал, Бог узял...»

Пірьсігнув ужо у дісѣятью ступень, вон кідѣіть навоусі школу дѣ паступляітѣя у ПТУ-41 на ваділу-сахарніка. Тама вон сизнава кідѣітѣя у бурунучію (!) культурнѣю жистѣ каліхтіву. Пѣ вивѣршеніі ламаіть

службу. Пірвиѣ шесѣ месѣцов у Вучіліщи малих авїядадельщикав. А ѣ тама враз абрітаїть сѣбе у культурнай жисті каліхтіву дь дуїть у зичнам архестру. Апасля службіци вѣртаїтца на Радіну у Прісуд. Съ 2011 г. припадаїть да казачіва ѳальклору, ѣщо ѣ участву па гудьшних архестрах. Сизнавѣ, па савету падругайкі пїїтеси, кїдаїтца нѣ стїхіря...

Са всей жисті Алѣксандѣра Віхтаравїчя ми зрїм яствїннѣй прїдмер казачіва бѣтнаванїя дь нашинскай атнашенїи да жисті. Съ хумарком. Тах ѣ сьздаєть вон гожиѣ пірѣклади дь стїхіря нѣ пїсьменнѣм гутарі. Чїріз ѣво осмѣх зрим ми горівскую правду жисті нѣ паслісавецкай прастранстві. Ёгде срушинни культура дь дѣдови абнакї.

Сабейнѣя стїхіря

Сѣмен

Атсонїмшисі пѣ вутѣру,
Бѣльтя аткримши спѣзаранку,
Сѣмен узирїл кѣнуру.
Кутюк жѣ тїшка дрих пад лавкай.

Прївѣзмагая дюжий смрад,
(Нѣ то чобѣ все разїла псінай)
Ёщо дюжея, ва сто крат,
ѣво угар давал бїзсілія.

Сабрамши з духѣм дь схїлясь,
Крїхтя каг ранїтїѣ вуткі,
Чюткя шатаєсь, матїрьсь,
Бѣз спеху випалоз вон з будкі.

В далі віднелсі скучнѣй лес,
Лїш сонца перѣвимі лущамі,
Прарезѣв тѣмнѣй свод нѣбес,
Пѣткралась глушнимі базамі.

Вон, нѣ завалїнкї, прїпал
Г стѣно сваєй хрїпою вузкай,

Прісподнял голѣву, взиграл,
Закінух гачу нѣ сунузку.

Й от, шибая пустѣту,
Вон зѣдішканіл ва все горла,
Дѣ тах, чо чютна зѣ вѣрсту,
Каг песьня хутѣр рѣзпрастерла.

А й хутѣр тішка спачівал,
Взірая спень пірѣд прабуценім,
Дѣ воплі слухать нѣ грѣбтал!
Каму все єнта прідставленія?!

А песьня пѣкаряла глуш,
Й в кажим курѣню паспешна,
Смѣняльсь темних окѣн туш,
Нѣ сѣвет свѣчей ва мзге крамешнай.

Дѣ тах бѣ прабуділісь все!
А й жисть йнака акрутнула,
Нѣ зикй снулая жѣна
Г Сѣмену з хати увѣрнула...

Кѣталка ярая в руке,
Той, чо йщо вчірась пільмені
Вана катала нѣ стале,
Сіводкі прілѣтела в темінь...

Сѣмен ні слова нѣ казал,
Спалозши в адначяс нѣ землю,
Поять вон болѣ нѣ грѣбтал,
Ліш смижил нѣ сурне смѣтенію.

Гай тихамолкам шѣлаха́л,
Каг крилія нѣлюдімай птіси,
З абидняй відряньх лущей
Встрѣвал вон новѣй ден жарніцай.

Дед Мароз

Хтой нам празнік в дом пѣдънес?
Бѣрадаты дед Мароз?
Чебатьм сваім грамушим,
Дѣверь сшибая нѣ хаду,
Аббівая сваї гачі,
Сѣ бачману прибрав іспар,
Сѣ пад рамен вон щираченнѣх
Пѣдарункі рѣздастал...

Туд вѣзрадѣвалісѣ чяди,
Дрик зачылсі шум дѣ гам,
Дед Мороз ітѣ нѣстаясчій,
Ні такой каг идея-тѣ там!
Хучѣ каво-тѣ дѣ нѣгадал,
Ну уж токна ні сусед!
А іс хати насѣпроті,
Леша тащитѣ тѣбарет...

Жутлятѣ стонна, аграліва
Улибаясѣ ва везѣ рот
Рѣзгутарілі чо бѣло,
Песьні, віршні, анігдот.
Пірібралі всѣ на светі,
Чобѣ гастінку палучітѣ,
А ніугамоннѣй Петя,
Хатітѣ чой-тѣ скѣрабчітѣ.

У куля й тах, й ёнтах,
Нѣ найдеть г нѣму патход!
Дъ й дед воусі нѣ промах,
Відна хістнасть, єшкін кот!
Й тади сабрамши з духъм,
Петя влаз нѣ тѣбарет,
Ну, а чо йщо паделать,
Кади грѣбтайтца канѣет?!

Ну, а подалі, насъпроті,
Тіхамолкъм дрихліть кот.
Стол накротай, чютна хвойй,
Скора буіть Новай год!

Кади жѣлаіш многа деніг

Кади жѣлаіш многа деніг,
Й кажней ночѣй спені відіш,
Акъ бѣть та вишѣл алѣгархъм,
Тах жданкавал дъ от лучілась.

Й, от чюдъ свет ти прасипнулсі,
Даразу внял, чо нѣ даждацца
Дъ й вапче ні супратівна,
Перва, хубъ, найдіть бѣ работу.

Бізмолвнѣй мір

Вешнѣй ношчю глушна, блага
Дурманють вум стѣпниѣ трави,
Й старік в небі нѣлюдіма
Кайдаліть аблаков атари.

А з утріца, малошнай мгою
Нѣ землю апустітца невідѣ,
Укроїть белай пілѣною
Бізмолвнѣй мір...

Усе вѣрнетца

Мга. Асеннія пагода,
Скора ляжіть перѣвѣй снег,
Й ат грезі дѣ нігоди,
Жисть зачнеть інакій бег.

Снег застеліть пілѣною,
Усе акруг. Й стар, й млад,
Нѣ грідьнях радія бодра,
Мрятца бистрачка в баїрак.

А дрѣви, зальною массай,
Акрутнеть из снегу шаль,
Стануть ждять спакойна чясу,
Будуть ждять... Мінеть өівраль.

Й тади, вѣсенній сонцай,
Аживеть все ата сна,
Чѣлѣканія зъ аконцай,
В мир апеть пришла вѣсна.

Син крапáчкй безпірічнай,
Дъ ат снегу ні слѣда,
Размивайтца ахтівна
В речкі полая вада.

Все кругі зъзілѣнітца:
Лес, лѣвади дъ паля;
Дъ наполніть ведрѣм светѣм,
Богѣм данная зѣмля.

А за летам, все па новай:
Мга, мѣтелі дъ капель.
В ёнтим мірі все циклічна,
Все вѣрнетца, толькѣ верь.

Дед Ђгорій

(па мативах песні Владіміра Кравцова
«Дед Ђгор»)

Дед Ђгорій бѣл всем вемѣй,
Вон жильскою бѣл звѣздой,
Усей станіцѣй грагѣталі,
Над умораю адной.

Акта дюжа пеклѣм вутрѣм,
Скот аставіѣ нѣ лугу,
Ахѣлануцѣ вон удумал
Нѣ суседишнѣм баку.

От Хапер тѣкетѣ журчліва,
Блазніѣ свежистѣ у вади.
Дед ѣ папрядку, аграліва
Чіріз мост прашил туди.

Снял испарнаю адежу,
Бірѣжлівѣ памастіл,
Й парткі вон скінул тожа,
Чобѣ іх нѣ нѣмачіл.

Тах у всех ат удівленія,
Дрик акругліліся глаза,
Хтой-та са су валялсі,
Идей-та стіхлі гѣласа.

Дѣнѣслось тади укорна:
«Дед, ти з дубу чоль упал?!»
Ну, а дед, бліская сіпай,
Да вади зѣчікілял.

Сіганул з разбегу в воду,
Куртихалсі дь рѣзвіл,
Й в працессі асладенія,
Вон пра вещь адну замстіл.

У том жа месті, озьлі яру,
Ракі жили в толчі вод,
Й хазяйства пріщѣмілі,
Чобъ нѣ лазіл, адіет.

Й ат одъру такова,
Вон пабег чо бѣло сіл,
Пъ дарогі лиш спріметіл,
Чо парткі сваї замстіл.

Токна взад нѣ павѣрнуцца,
Пол станіці иззadı,
Акалеснімі путямі,
Спанкрутілсі вон йтгі.

Тах зайдя нѣ баз радѣмъй,
Затулімшісь лапухом,
Аглѣдемшісь по акругі,
Паспѣшіл в курень бѣгом.

Но узрів в акно все єнта,
Бабіка сдеїла итог.
Къчіргу в руке съжмая,
Нѣ пустіла нѣ парог.

От ужо промчались годи,
Й Ёгора болѣ нет,
Токна в памерках асталась,
Чем жа вемъй єнтай дед.

Нѣхай сіводкі тваї вушкі,
Нѣ рѣзвінуть дѣ ѣшачіх,
Й асіпнуть все кукушкі,
Пірьщатав гѣдов дѣлінячіх,
З гѣлавой пуцѣй накроїть,
Празнік радѣстним бурунѣм,
А нінастѣя, зло дѣ горі
В дом дарогу прѣзабѣдуть.

* * * *

Пришла вѣсна, брунцѣть крапачкі,
Рѣзстаїл леташнѣй снѣжок,
Вѣдмеді послѣ дліннай спачкі
Заперлісь грецца нѣ сучек.

* * * *

Мелачкїй кузєначік,
Больна жаліть сонушка,
Мяханѣкаю травѣчкю, самая паїсть,
Кажним раніім вутрічкѣм
Вон бѣгїть пріпрѣдкаю,
З радѣстнѣм пѣреханієм,
Чоб в лужїні сестѣ.

* * * *

Устає зарніца, сонца луц нѣ небу всходїть.
Й тішка ветір варѣхнєть дѣрєвів ліст,
А я апєть стаю дѣ нѣ гароді,
Брухаясі сѣ скарпєямі бѣттѣ доблѣснѣй танкіст.

Пірѣклад

Іван Бунін

Вечір

А спърині ми завсѣди ліш-ліш възгадаім
А спъріна васкрозь. Кубѣть, вана –
От ґат сад асеній зь цараім
Й правой роздусь, лющісі в акна.
В омжанъй небі лехкім кіпеннѣм краім
Стаіть, сяіть обляка. Дамно
Троплю зь нем. Ми намаль зрім, тѣмляім
А спъріна ліш уразумляющім дано.
Акно аткрита. Пірѣтоннула дѣ села,
Нѣ абалонку гуля. Й ат кніг
Умәрний глаз я атважу на міг.
Ден вічѣреіть, неба абмѣрвела.
Гуд зубарькі чютна нѣ гумне,
Я зрю, чюю, в радѣсті. Всє в міне.

Йгърь Губѣрман

* * * *

Сваіх завичік злобних нѣ страмісь,
Куренія, чімѣргес дѣ ветра страсті,
Канешна, абчічеківаіють жисть,
Но можуть прѣдалжать шеміти щастія.

* * * *

В є́нтім мірі мно́га псіхѣв
Кажний пя́тѣй в мірі – псіх
Бѣлабонѣ съ мно́ю тішка –
Можѣ́ я ваді́н іс іх.

* * * *

Йде́ть дѣ́вчюшка мѣ́ладая,
Й гачі́ пряма ат вушей,
А у мае́й жѣ́ни карочѣ́,
Такіѣ́ гачі́ бѣ́ мае́й...
А от була́нка з пухкѣ́м бю́стѣм,
Прі́кладка пя́тѣва, дажно...
А у жѣ́ни вавзя́т нѣ́ густа –
Каг жа́ль, чо Бо́гѣм ні́ дано...
Дѣ́ от сѣ́делка, бѣ́тѣта персі́к,
А у жѣ́ненкі́ мені́и чу́дь.
От та́х з рабо́ти павѣ́ртаюсь,
Чобѣ́ жѣ́не в бѣ́льѣта вгляну́ть.
Ділі́ньчу. Ва́на мі́не разчі́ніла дѣ́вері.
Гля́дю и радѣ́юсь судѣ́бе:
Ма́геш родну́шка й нѣ́ вері́ть,
У́сю вре́мю тю́мкал аб та́бе!

* * * *

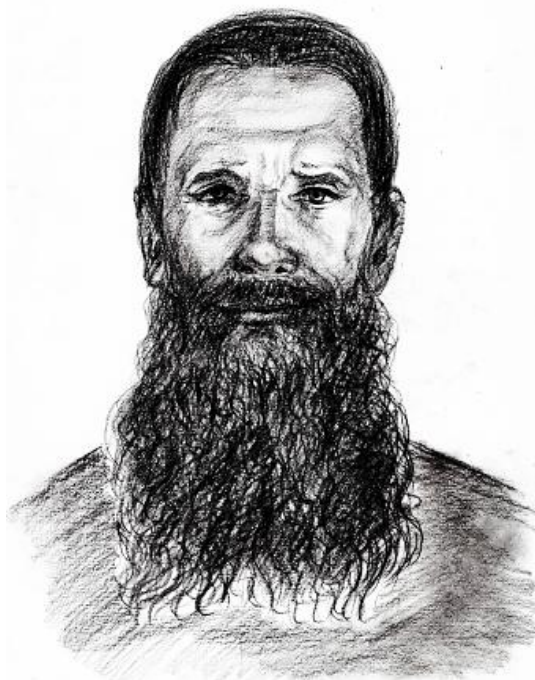
Я прѣдлажила чай, закусник,
Но, чо вазьметѣ з байбака,
Вон чай нѣ пієть, нѣ персі зиріть,
Кубѣть грѣбтітца мѣлака.

Алег Грігоріѣв
(Григорьев)

* * * *

Ѣм я всходниѣ сласті,
Сіжу нѣ лавкі, пію кѣѣр.
Пѣдашол прѣдставітѣль власті
Внял антену, вишѣл в єѣр:
– Сідѣрав, Сідѣрав, я Бровкін,
Падіжжайтѣ г Сѣдовай сем,
Туд алахѣрь з паллітровкай,
Блізу вклучітца савсем!
Я стал ѣ бутылкай кѣѣру
Атрубіл ѣво ат єѣру.

Ћлісеїѵ Ћлісей, прѣтаиѢрей

Корѣткаѧ біаграфіѧ

Раділісѧ у 1965 годѣ ѵ г. Бальшой Камінь Приморскаѵ краю ѵ сѣмеѣ пріродних данскіхъ кѣзаковъ Ћлісеїѵхъ па ватцу дѣ Дундуковіхъ па матрінай веткѣ, у Ћлісеїѵѧ Ћлісеѧ Тгоравічѧ дѣ матрі Ѣлісеїѵѧй (Дундуковѧй) СѵѢтлани Амеліѧнавни.

Ћлісей імеѣть дадельную вученію (Хабарѵвскіѧй гасударскіѧй інстітутъ култури) дѣ другую – вучітільскую.

Да 30 лѣтовъ рабіл у роднѣмъ гораді у сістемѣ гасударскѧй вученіѧ. Займалісѧ іздатільскѧй делѧй, пѵблїцстїкаѧй, ѧвлїѵѧйтца ашлѣховнїкамъ гѣрацкоѧй тілѣглѣданіѧй. Сѣ 1999 па 2001 лету

бѵл вадѧтаїмъ Інѵѧрмѧціонна-іздатільскѧѵѧ атделу Масковскѧй мітраполіѧй Рускѧй Православнѧй Сталаверчїскаѧй Цѣркѵѧй. В 2001 лету рукѣпаложин у священічїскаѧй санѧ, ѧвлїѵѧйтца благачіннѣмъ іѢреїмъ (змѣѢстїтілімъ епїскапа) Іркутска-Амурскѧй дѣ всѣѵѧ Дальнїѵѧ Вскходу Ѣпархіѧй РПСЦ. Правіл службѧй у Бурятіѧй, у 2005 лету пірѵѵѣден в Пріморскіѧй край. Сѣ тѧѵѧ менту акарѣмляѣть разлікіѧ казачїѧй обчїнѧй.

Іщо вон займѧйтца абчествіннѧй дѣ іследѵватільскѧй дѣїтільнастїю: імеѣть чѣрѣгу пѵблїкацїѧй в наѵчнїхъ збїрнїкахъ па ѡемамъ царковнѧй гісторіѧй, етнѧграфіѧй сталаверчїства дѣ казачѣствѧй. Прїчѧснѣѧй ѧ да другїхъ гуманїтарскїхъ путевъ. ѧвлїѵѧйтца сазїждїтілѣмъ дѣ даїменнѣмъ вѢрѣхѧѵѧмъ токнѣѵѧ царковнѣѵѧ Дамнїправославнѣѵѧ Іркуцка-Амурскаѵѧй архїѵѵѧ.

ЖѢнїнѣѧй на данскоѧй казачкѣ з роду Хрѧловїхъ (ражачкѣ г. Ліскѣѧй). ѵѧ нїхъ з сѵпружнїцаѧй десѣть дітеѵѧ (3 пѣ хрѣсту дѣ 7 па кровѣ) какіѣ всѧ ѧвлїѵѧѵѧтца служїтілѧмі Цѣркѵѧй – клїрѧшѧнѧмі. Тахъ жѧ кагъ радїтілі, чѧді займѧѵѧтца творчїскаѧй, наѵчнѧй дѣ абчествіннѧй дѣїтільнастїю. У 2018

лѣту сѣмея Ёлісеівих взяла вѣрхі у Усірасейскѣм конкурзі «Сѣмея года» у намінації «Сѣмея – хранігіль завіденій».

Піітїкай вотчѣ Ёлісеі займалсі, в аснaвном, вѣ вьюнѣсті. Ёво стихіря пѣблїкованнї у жильской гѣрацкой пісьме. У 1988 годі ім бѣл сабрат збірник стихірев «шутенов» (їхспірімѣнтальних віршнѣй) сѣ називкай «70 лет Октябрю», какой враз призналі антїсавецкїм дѣ ходу ѣму нѣ далі. В 2020-м сѣ стихірем «Полутона» учясний у Міжѣзичнам пісьменнам конкурзі, прїсвяченнам 75-лѣтїї Пабеди (г. Сіднѣй, Австралїя). На 2021 год у вївлїотїчкї «Дальневосточный старообрядец» гатовітца їзданїя ѣво пірѣвовѣ збірніка стихірев.

У ёнтї лѣта в.Ёлісей пачял скріжать стихіря на пісьменнѣм гутарі. З акїмі ми деїм прїдлог вама абзнакомїцца.

Тюмкя у памѣнальнѣй ден

Казак, казак, кади прїд шляхам г Богу
Табой имат нїмагучїй страх,
Патюмкай пірїд храмѣм, нѣ парогї:
Магѣт, бѣть хрістїянїн ти нѣ славах?

Кади адат Ватца табе нї дораг,
Кади нї важка, чо вѣлїть Тварец,
Магѣть бѣть, нї чадуня ти, но ворѣг,
Нї гожий хрістїянїн ти, но хлинец?

Прїсуд нам дан Тварцом нѣ бѣтнаванїю,
Жана – мїрву прадлїть дѣ нї блудїть.
Усе ёнта – хрістїянїну в назїданїю,
А нї за тем, чобѣ душу бѣ згубїть.

Хрістос Сабейнѣм дорїть Васкрѣсенїю,
Страхотнїва нету болѣ нїчѣво,
Дляї вернѣва нет умертїї, лїш успенїя,
Дѣ гожий шлях ва Царствїѣ Ёво.

На Дїмїтрїѣвскую субботу 7528 лета

На батінай магілкі

Бать, я абрел мірву казачію —
Сабейнѣй, нашинскій народ.
Кадай-тѣ ёнтю зѣдачу
Грѣбтал бѣ сполніть везѣ наш род.

Тваї слави, чо ми нѣ рускій,
Чо ні маскальскѣй племін ми,
Синам, унукам стѣжкай вузкай
Лѣгли таперічі в уми.

Наш клан паспел пѣразгубляцца,
А жистѣ пражив в бѣтнових снах,
Ми сѣ нові зачялі вѣстрѣвацца
На свайбах дѣ пахаранах.

Ми намаль зачялі гутаріть,
Скріжась, на нашенскѣм йграць,
А важкѣм памѣтов нѣ старіть,
Друг друшкі нѣмасьа стѣрплять.

Спі вічним сонѣм, ждѣ у Бога,
Час нашѣй вѣстреті, кади сновѣ,
Шлях наш житейскій пѣ нѣмногу
Г табе свядѣть тваїх синовѣ.

В чяс нашай стречі, лікаванія,
Рѣку табе, припах г рукам:
«Исполніл Бог тваї жаланія,
Вѣрнулсі род наш г кѣзакам».

Каг ти скріжал ватцу, я – тожить:
«Спакойна спі, – рѣку табе, –
Ву нас сь ѳаміліяй всє гожѣ,
Казачій род наш пірімножѣн,
Й верін Богу дь мірве»...

25.07.2020.

Гарѣда, гадіни, весі

Гарѣда, гадіни, весі –
пабѣгайчік зѣвадной...
Я кади-ніто йс песні,
видю портнаю струной.

Ні паспею нѣдвашацца
й нѣ тамар «важкіх дел»
дать задел нѣ буїть чясу
прід уходу зѣ прѣдел.

Й ні в мочь на пращѣванію
пѣдвакан друзяк паднєсть...
Нізадачна (всє каг єсь),
аби бѣла бѣ пѣкаянія...

Нъ Данѹ-ріке бурун

Буруни ѡ Данѹ таперь,
Па над ѡмѣ свѣжой ветір –
Пращур єн рѣчной вални.
Па ваде бѣгѣть катель,
То в ваду миряють дѣтѣ –
Унукѣ, праунукѣ вайни.

Сибѣѡ сшибка – сікута.
У вални на пікѣ – пена,
Аль нѣсменнай ѣе ход...
Ах, смурниѣ ви лѣта
Чо гѣройства, чо измена –
Жалчей збавліннѣѡ народ!

Єсь журба, а ѡ то – нѣ страм
Зѣ нагдашнѣѡ вибар наших:
Хто зѣ Русь, хто зѣ Прісуд.
Гѣнацид дѣ крік пѣ нам,
Катѣв дѣ іх жертв вчѣрашних
Каг схатять, тах пірѣгнуть.

Людѣе памѣтуѣть днесь
Каг ѡ сѣбе ми рѣзмірілісь,
Дѣ каму ж бѣло з рукѣ,
Каг народ гѣладілі весь,
Дѣ каг ат Бога аччюрілісь,
Каг «мирнулѣ» кѣзакѣ.

Тах іть біліся «брат-нѣ-брат»,
У стѣно стая разлікіх:
Чо в Ліенци дѣ у Крѣмля.
А й пѣрвейшѣй йс «награт»
Пасірѣді «заслуг вілікіх» –
Абмѣрвемшая зѣмля.

Боль за времѣнім мінєть,
Разчінаєть ужо нѣ будіть
Нѣ «дабрычїх» дѣ «кѣпскїх».
Чо там бѣло? Усе прайдєть,
Пабѣдітѣлів нѣ судюєть.
Даї, вобчїм, нету іх...

Ну, а єжлі бѣз прїкрас:
Чо жа стала прамеж намї?
Мож, спитаїм у рѣкі?
Дон журбуїтца за наз,
Дѣнася да наз валнамі:
«Те дѣ єнтї – кѣзакї».

Унуки перѣвих дѣ другїх,
Усе тіперя здолюєть рядѣм,
Нѣ внѣмая болѣ в толк:
Нї «дабрычїх», нї «кѣпскїх»,
Дѣ штрахбат з зѣградатрядѣм
Прїміріїл «Бїзсмертнаї полк».

Прѣтрѣзвімся алї не?
Пѣзирчїїм, можѣ, малаєть
(Єжлі єтнѣс – па кравях) –

Абайді везь белай свет,
Нас пачті дь нѣ асталась –
Казаков, па всех краях.

Будя братів разчінать!
Хубь миряють все хто можуть,
Кажний хутър, кажнѣй род.
Ні пара лі прібавлять:
Сьдаржать дь пірімножить
Наш затѣрзанѣй народ?

Буруни в Дану таперь,
Па над імѣ свѣжой ветір –
Пращур єн рѣчной вални.
Па ваде бѣгіть катель,
То в ваду миряють деті –
Унукі, праунукі вайни.

+ + +

Дамнеїш, бать?
Када ба в прошльсть лет
Я дѣзманіцца мог в абед?
Дідуня, вон...
Дѣ я – «пад стать».
Не, ні дакон
То сновь зачала
Бізжальснава круга битія.
Дамнеїш, бать?
Дѣ я...

Дамонь...

Кади ѳрістая свѣтіла
уйдеть зь скрай другой зѣмлі,
я, астатній раз пращѣваясі,
видю пат съвет ѳанарев.
Антобус, мъргнумши,
Пабліжйть, спитайть:
«Затекалсі? Йде табе?».
Атветю:
«Дамонь... У дѣтінству...
В матріни рукі мѣне аттартай.
Зънуділсі йс прахлади начной».
Вон мѣне абратейть,
й сагрейть чютка,
й свѣзеть
туди,
йгде я усю палночную ноць
буду думками дома.

Шутейний стихірь

Я дивлюся, бо мі «странно»,
Чо Лѣксандър, «год спуся»,
Дюжѣ гожѣ дѣ рахманна
Нам гутаріть «нѣвастя»!

Славѣси находіть нови,
Мажьнастев мастом дано,
А нѣ токма «Бу здарови»
Лібѣ «...ангѣл за рамо»...

Набокіх Сѣргей Віхтѣрьчѣ

Корѣтка біаграфія

Сѣргей роділісі 25 помѣга 1973 г. в г. Кстова Ніжѣ-гароцкай обльсті.

Матря – Галіна Канстантінѣвна (в дѣвчїстві Дамажирава) їс рїнбурскіх кѣзаков, ражаков станїці Далгадірѣвенскай.

Сѣргей Віхтѣрьчѣ живѣть в г. Ніжнѣкамскі Рѣспублікі Татарстан. Рабїть на невтїхі-мїчѣскай прїтпрїятї «НКНХ».

Многа раз браз прїзавїѣ мѣста на пісьменних конкурзах ПАО «Татневтѣ».

Вивѣршаїть другу ю дадель-ную вученїю. Трї дітя. Стаїть нѣ народнѣм шляху. Скрїжаїть стїхіря на гутарї. Гожѣ знаїть балачку. Мадеїть вернутца нѣ Прїсуд, даць дѣтям можнасть г бѣтнанавїю нѣ Радїне предѣкау.

* * *

Мадею, чо зїйдѣть онѣй ден –
Снавя все будїм на Прїсудї.
Ї v хрїпе са стрѣлой Ёлень
Мїрву сваю зрїть снавя будїть.
Нѣхай в малїтвї лїш пѣрсти
Лапѣтѣть рамо дѣ рукї любѣх!
... А пѣганá надїть замстїть,
Мїстѣх з луной сусломнѣй службї.

* * *

Чѣтиріста пѣдісят гадов
Ламалі службу ми Расеї,
Мастом рубалі ми врагов,
Мастом сваїх схавалі в зѣмі.

Сто взад лѣтов пришол аброк,
Падбів канци дабрычій служби:
Каму в калоткѣх далі срок,
Каво рѣзстрелілі байдюжѣ.

Хто здюжил за дѣлабѣ убечѣ,
Хто атсідецца здюжил в плавнях.
Надить всем вихадіть сіречѣ,
Изручіцца ат акаяннѣх.

Чіріз гада, чіріз віка
Тѣкєть руди буруннѣй стремя...
Нѣ йстрѣбілі кѣзака!
Жилецкій вон! Жилой ь племін!

* * *

Умертїя нѣ всѣда ліш на клѣнках,
Чо серци, нѣрѣвѣ дѣ тѣла рубають,
Клѣнкѣй, на пору, у людєв в вустах
Сумнея тех, чо в ножна бгають...

* * * *

Пъзирчі – «казакох» мастом
В Маскве, Твѣрі дь Пітѣмбургі.
Й все в мудалях й сѣ плѣтїем,
Есь ажнѣк в туѡільках дь юпкі.
«Ламають службу» ден прі ден
Зѣ паліцейскім білізу смугѣй.
Ажнѣк порскнут – доразу в мент
Гукнут гуртом три раза «Любу».
Й димку гликають сѣ клінкох,
Нагайкѣй буцкають друг другам.
Нѣма руди вѣ їх казакох,
Есь чѣленах обчїстви квіток...
Й єнта дѣйтца акругам.

Какорів Алєг Мітрафаніч

Корьткая біаграфія

Роділісі 6 сіньятбья 1974 лѣти в г. Старий Ас-кол, Бѣлгароцкай області. Йс пріродних кѣзакон.

Ватец – Какорів Мітрафан Алѣксеіч, ёіксѣтій казак г. Уральску, матря – Какоріва (Бѣсюкова) Надежда Йванѣвна – данская казачка хутѣру Асіновский ст. Галубінскай.

У 1982 лету сѣмея Какорівих пріѣбавілася в Курскую область с. Гаршечня.

Пѣ вивѣршеніі гаршечінскай САВ у 1990 годі Алєг Какорів йвучалсі на слесаря-інструмѣнтальщика в г. Старий Аскол. Шѣбайнічал чѣбатарем. Летасѣ рабіл з батѣй на камбайні. Сѣ 1993–1995 ламал службу у вайсках...

Пасле службіці, какая сменіла ѣво жистѣ, вадначі зѣстаял ат шальганон дѣвчюшку (акую теі схателі ссільнічять). Чютка пріѣдбал дѣ бѣл зарістовѣн... За гайдучіства атбѣл у тѣгулѣвку. Пасле аслабаненіі ажѣнілісі.

Супружніца Наталія ѣво всѣда вѣ всем паддерживала. Вані роділі траех чѣдунѣ: Марію, дѣ Лізавету, дѣ Варвару.

Стіхія Алєг пачял скріжаць в 1990-м годѣ. Назбіралася на кніжицу. Ёнта ѣво тямкі за жистѣ, жаль дѣ розмір. Дал назівку «Черная тетрадь». Тая «Черная тетрадь» йшо жданкуіть сваао чясу. А наноні нама есѣ можнасть абзнакоміцца сѣ віршінямі Алєга у ёнтѣм збірнікі.

Таперѣ Алєг Мітрафаніч скріжаіть віршіні за сабейнѣю народнѣсть, възгивая, чѣво згутарівал ѣму дѣдуня дѣ чѣво вѣліть ѣму серца.

Гілка чіремухі

Сломата гілка чіремухі,
Заліта б́уяй акно.
Напомніцца гоžia дамн́я,
Пасле паходу в кіно.

Хтой-тѣ смікнеть дѣ паслухаіть,
Тіхаі песьні у начях,
Сѣ нѣзаб́ѣваівым трепітьм
Серца забьєтсѣ в грудях.

Завълакло душу жалію,
Снавѣ кальнеть аб плѣчє,
Сѣ грубнай мушiнcкай пѣчѣлію,
Молчкі впанула слѣзо.

Вьюнасть уйдеть дѣ напомнітца,
Встрѣмітца в пяст штиком,
Белая гілка чіремухі
Тішка стучіть мiнє в дом.

Тянѣчка падаіть перишка,
Кінут на вході пінжак,
Зирчіш у бутілю, на донишку,
Хатіш пѣзаб́ѣцца...
Нікаг...

Дѣдунін пріскас

Пѣмѣтую каг-ть я г дѣдуні приехъл,
Бѣл шѣльної, шѣбалок, сікутїє.
Вон ѿтіл, пѣсаділ на сунузки,
Й згугторіл: «Пѣслухай дітє.

Прагугтарю табе старѣдамнію скаску,
Зѣ нѣбаяннѣй, слабодний народ,
Чо па Дону слабодна гуляйтѣ
Дѣ ву наз па Уралу живєть»...

Тішка вечір спускался, аттенак з рѣкі,
Дѣдуня згугторівал чіріз балѣ.
Тах й я пѣузнал, хтой такіѣ кѣзакї!
Й чо в міне й тѣкуть теї кравѣ.

Вон згугторівал, за чо пѣзамстілсі,
Йс дасади чо в серци бѣла.
А я чюял, чо дѣдунѣ нѣ рѣзарілсі,
Й нѣможна рѣзаріть кѣзака!

Бѣлѣ темна міне та апѣскѣ:
Чѣвой пѣубілі, за чо то бѣло?..
Ятна стала, чо ента нѣ скаска.
Сумна стѣла...

А й ат дѣдуні тѣпло:

«Ти ні баїся, мьлец, все пѣвѣрнетца,
Й казачій кравею гукнеть,
Сверстніѣ буїш дѣ сердца взавѣтца,
Ясмін сокѣлѣм, времѣ прідеть»...

Спень кѣзака

Зарипелі пѣлавіци –
Хтой-тѣ тішка в хаті ходіть.
Нощь на хутѣр запустілася,
Мірна спять и стар, и млад.
На дазорі толькі миши
Чо-й точуть скібу хлебу,
Дѣ в кутку драчить лѣнпада,
Зѣ сталом паснул казак.
Вѣрахнумші в спень вусамі,
Зѣкулюлках нѣ махі роздусь,
Рипнух ржавимі зубіямі,
Стіснїть вон ширной кулак.
Чой-тѣ саняїть...
Пабой гламіннѣй,
Палегла в каторѣм сотня.
Сѣ сотні єнтай толікі вдвох їх,
Толькі вон, дѣ атаман...

У спені дуб, дь родна хата,
Дь балезная жана.
Чіста поля, духмянують трави,
Карій конь й мьладі.
Батя Дон, старой широкай.
Маті, родная діте,
Дь ва спені, вольнай птісай,
Палѣтїть де ждєть душа.
Завтрі ден, апєть у дарогу,
Воръг лютай пьпѣреді,
Ти заліан присядь тіхачкя,
Къзакох слиш, нѣ буді.
Качѣта сигралі рана,
Кумоні збруєй винцать,
Панѣсліся у чісту полю,
Два хакалих казака...

Я казак

Я казак! Й пьмѣтую я,
Чо нърацден слабоднѣй птісай.
Сокъл в небі, цѣпучій друг,
Батькя Дон у душе рьзлілсі.

Славъ Госпѣду Хрѣсту,
Чо міне дал адданію такую!
Губаном дь пѣ утѣру,
Г ночі в полі зъначую.

Шуркніть в степі вон кавиль,
Старік дряміть на кургані,
Й палѣмъ в наче рипіть,
Ръзлѣтаясі хмилкамі.

Воля дишить тама й туд,
Цик цвіркѣна, начная песня.
Врѣга вуй прабудіть грусъ,
Чо зъкралася гнусна в серцу.

Хрестік пѣльсамі сажму,
Пагляжу в глибоки неби,
Тішка Бога пірмалю,
А Прісуді дь за деті.

Земь-матіньку сваю,
Ні на чяс ні прамѣняю.
За їе и жисть сваю,
Я смагу аддать,

я знаю..

Дума

Нощкѣ, звѣзди, мѣладік ліш-ліш,
пѣ над землію пасланілісі,
кабѣть взгляніть вон назіркай,
блага в окни г нам калотіть.

Нощкѣй той ні спал кѣзачѣ,
мисліл, чо з мірвой лучілась,
а спиткй теі бѣз атветѣ,
той атвет найдіть нѣможна.

Мисліл аб сѣміе, аб чядах,
чо растуть й жисть вдихають,
ак згутарівал їм тішка
то, чо ветір прибасайть.

Ак вучіл їх жить слабодна,
галаву скланіть ток в Храмі.
То, чо Госпаду нѣгодна,
й за чо бароцца надить.

Пачітать ватца дѣ матрю.
Шарап свой нѣсті да гроба.
Ні швиркають друззев на сходи,
дѣжим бѣть й веріть Богу.

Мѣстї де ражалсі помніть,
калі адданїя зьгїліть.
Радїна вадна. Й толькѣ
нѣ стѣрплѣть казеннай брехнї.

Нѣ губїть казачїй слави,
той, чо дѣди нѣградїлі.
Нѣ дуванївацца мѣлим,
бѣть всѣди дѣтвою Дона.

Чіранков Юрій Алфксевіч

Корьткая біаграөөя

Чіранков Юрій Алфксевіч нърадлісі 22 іулію 1981 г. у горьді Сургуті, у Югре йгде стренуліся ёво радітіля, прівъзенніё ищю сваімя дёдами з Забайкалія дё Исёті.

Матря – з уходцив – данскіх къзаков ст. Мігулінскай. Батяка ж – з бёламесних казаков Катайскёва астрога, пірвъдєних v хрістяни гасударскія (лічна слабодніё).

Юрій Алфксевіч вивёршил «СурГПИ» өілалагічний өакультет. Ймеёт діплом па өемі «Методические условия создания учебных текстов по Истории» (пёдагогіка).

Дадельную деітільність вёдёть каг дёзайнір палігаөіи, дёзайнір-вёрсталіщик, відіядёзайнір.

Завлікайтца «славістікай» сё врёмен штуденчістві. Йзвучял «згублінніё» дё исхадящіё гутёри заходних славян: полапскій, словінскій, кашупскій, древліславянскій гутёри дё все, чо даступна па өемі данскіх говёрав.

Сажижділ пірвъой деснёй дё назадній ёлётхтроннёй словнік Данскіх говёрав, работу нёд какім вёдёть идосі. Сажиждітіль «гутаріци» – казачіва алөавіту. Пірвъой ат зачінщикав пісьменнёва гутару.

Ноні ми деім вама прідлог абзнакоміщца й с йво віршинёмі.

Прісказ за Мѣркула-кѣзака

Їта бѣла прі царѣ Ёрохі, кади зѣмлі бѣла трохі.
Бѣло єт ѝ да царя Тімка, када земь бѣла танка –
Ткнеш – воду пїеш, снег гареть – саломатушеть.
Тай бѣла все пагалоска, прігудка впадесть.

Та нѣ гутьрка, ні балачка, нѣ варнацкая калячка:
Байка дамнаѣ, старвіна, бѣть натачкаю павінна.
Каг зачну пра ваз з канца, абскажу-т я зь данца,
Удатновѣ кѣзака Мѣркула, австрѣка дѣ байдака.

На турецкаї мѣжи – сламну службічку служил,
Дѣк на рѣзмир нѣмца біл, тай главу нѣ пѣлажил,
Іть разказ за єм хаділ – гѣварушнѣ хрест насіл.
Їво пуля нѣ бѣреть, снаряд чіста ні найдеть.

Каг спадобілсі чѣрѣд – вийтїть льготіцца в народ.
Вон да Войскі звѣратілсі – дѣ наноні ж абжанілсі.
Тай вѣрталсі вон в станіцу, пѣзавідавал дѣвіцу.
Две сѣдміци нѣмѣчалі – пазиватих все шукалі.

Всю станіцу заклікалі – дѣ з вѣчѣри ходу далі.
В цѣркву поїздѣм ѝ з гікам, дѣ з гармоній, з шумам ліхім.
Пірѣд Богѣм пірѣвѣнчалі, встечнік над главою сламалі,
Хмельм духмяннѣм абсіпалі, дѣ галубак атпушчалі.

Каг бѣвал аб том піру – па всей правде дѣкажу,
В ганках, дѣ па уряду пѣд адно, дѣнѣсу ѝ акажу:

Каг вѣсѣлія справлялі – утом ж жѣненіи гулялі,
Каг махотку рѣзгваздалі, тещи тухлічкі аддалі.
Каравай в разнос пуцалі, стóнамі сталі гулялі.
Всем аракі пѣддавалі, димкай дюжѣ гастівалі.

Патель шумел «Нѣ сладка», плясалі да упадку.
Пѣлажилі спачівать – айда смертнаю играць.

Дѣ в пахмель каліну нѣ игралі – хамути пѣнадѣвалі:
Зѣ нѣчѣснаю нѣвесту – мать-ватца ауламі пагналі.
Мѣладайка сарінь-девкаю бѣла – й сѣбе нѣ бірѣгла
Прі пакорі тах та жить – токна горькаю глушить!

От казак у шлях насикнулсі – у дарóгу пѣнаринцилсі,
Свой адат та пѣказать – мір саборнай пѣглѣдать.
Узял вон-ясмен тóрбѣчку – пѣлажил туді верѣвічку,
Згибнух хлѣба житнѣва – мóкрива сѣзьма дѣ з ситаю.

Тай пѣшол у куширя-качюгури – иде нѣ вѣми кулугури!
Сустрічал тама людó-дурнаѣда – вѣлїкана-мірваѣда.

Ат сапáткі й да пяткі – у гору трі бабайкі рядкі!
Даглѣдал ѣво хрѣжи – хучь аглоблю пѣлажи!
Прі багніще вон сѣдїть, дѣ цигаркаю цѣдїть.
Куцавейкую тарабчїть, балабайкяю тринчїть.

Тай казак нѣ пѣтѣрялсі, да вѣлїкану прїстѣбалсі,
Дѣ амарам хіршу драть, в бой вражжину заклїкать.
Нѣ снарóшку та ввязалсі, й ѣво нѣ атпускал все.
Вѣлїкан бунїть, грахочїть, а нагамі земь талочїть.

– От сичас тѣбе-т зѣталацю, счас тѣбе я рѣзмацю.
Тай каг мірваедіща нѣ го́пал, каг рукамі та нѣ шлепал, –
От нѣ вмочь казару внять, бузуй маквіцу чѣсать.
– Ёка-т вьедная ти вша, пѣатпусті уж ти міня!

– Бузуй, па чѣснай со́вісті, магутой-тѣ меріцца! –
Вісмикнул казак верьвічку з пірѣметнай торбьчки.

– Гайда верьвь тѣгать, пірѣваживать друг другам?
Адін урез, пѣтаясь, нівзаметку за скель пріківал,
У той канец сам встал, дѣ втарой вѣлікану дал.
Тѣгають вані верьвь – на всѣ гужи, кажний аб сабе.

А казак та, затах стаіть, ні тѣгаіть, а баглаіть.
Тай вѣлікан ужо з сіл вибілсі, па литягі у земь вгруз,
Взаправді тѣгаті сіл нѣма, атерхаіть пот злаба́.
Дурнаеду падтятóму падсудóбіл, відна, Бог!

Вѣліканіща тямнул – тай угребіста-кѣ пѣзавѣрнул:
– Слухай подлая піхра, чять өіту, нѣ прісудіш нікаму!
Ток грѣбтіцца все ж міне, прігадатель задачку пра тѣбе.
– Гайда кремушкі мѣресіть, чей вазьмѣть, таво й сить.

Тай вѣлікан падьял валу́н. Тро́шки рóздику гликну́л,
Дѣк угребіста тах шибанул, в паднѣбесіи забрильнул:
Чяс дѣ раз – нѣма, другой й нетуть, от на третім –
Каг на земь тай й впанул, Мѣркула́ чюдѣ нѣ замнул.

– Ух, табейнай счас чѣред, – зѣгутаріл живаглот!
Тай казачінька тѣмкнул – птіцу-мніцу запріметіл,

Узял згібня скібу й пульнул – чігардою гай пархнул.
Варкуніци пьслѣтѣлісь – скібу в нѣбѣса вняслі.

Вѣліканіща жданкуїть – када кремушик спадеть,
Ден мадеють, ноць ні спять – уж маргать та й нѣ відка.
Абѣѣгоріл вон ѣво, хучь в жданках й нѣ бѣло.

Акаянаѣ людó:

– Дюжѣ, братіц ти міресіш! Нѣ даждацца уж ѣво!

Мірваед та каг шибанул – камінюга а третій чяс впанул,
А казак та тах, чо за пріхать – й вѣртацца нѣхатіть?!
– От навіна-думка есь в міне – акуратку пра тѣбе, казарла.
От булигу-т счас вазьму – у бѣреши крепка враз жамкну.

Кремушик а ста пудов – труха – пѣнавсі бака лѣтїть курá!
Вѣлікан шумнул, чо в бурá загул, – От табе тѣперь чѣрга!
А Мѣркул й нѣ свахлял – схопал ахтан сѣзьміци дѣ й сжал.
Па все боки-тѣ захлѣостала – й з далóні-тѣ журжа зручала.

Забузан аказію видал – дѣ Мѣркулка змігú нѣ дѣл:
Пѣлажив аб то заряд – супѣстатѣм ні стаять!
Нѣ брухацца між сабе – мірна жить пра між сабе
Друга за другам заручіліся – пѣдарункам пірѣмѣніліся:

Сирно́ знатнічнѣй, людó – узял, кѣзарлюгі Сам аддал.
А в атвет тямлівай зúбіц – клал ѣму «Спасі Хрѣстос».
Кѣзачѣк смахнул спасінія – дѣ западя махам втек.
Тах от ґентат вѣлікан – толькі зеньками блимал!

У сирнѣ том тайнасть есь, трічі стукатнеш ѣво:
Чо в ахотку йсть бѣвайтѣ, то нѣмедлі сѣставляйтѣ:
Блазніцца узорнік резунцамі, каймаком дѣ бурсакамі.
Зѣсмаліш чітвертай раз, нівзаметку вон да гла́з.

Ак кѣзак мѣжу прашол, в царству трідівятаю забрел.
А маргать та уж нѣ віділ, пад вароти вон пѣбліжил.
У шляху ж стайтѣ пастрой, пад заставой цицарской.
Нѣ пуцають в нахалтай, хош-нѣ-хош, а по́шліну аддай.

Кель нѣма у чѣрезу чѣргунца, пѣкажі талкачѣ мукá,
Сіганул скрозѣ агарожу, ва́кан туд дѣ спакінул кѣзака.

Гайдуки глѣдять сѣрдіта, сѣрдюки галдять упіта.
Ак жалмераѣв дѣ надбіжала, дѣк сайміщам бузавала.
Наскарясь тай збатавалі в тугалеѣвку пакруталі,
Пірѣжить судьби рішенія, все мадея да свіленія.

А в царе та дщерь бѣла, круглаліца дѣ бѣла,
Уся сабою рѣзпрігожа, девка възглядная бѣла́
Ток базгальная вана, всех сватов в шѣйтан гнала,
Заганухі всем давала, тай над імѣ лаликала.

Царѣ байдакам пѣтрухайтѣ, все оуравітца дѣ прісвѣляйтца:
– Хто рахунка дастѣ адгадкі, таму справітѣ аманатку!
Ну, а хто нѣ дастѣ рахунка, рѣзпрастітца з калганком.
Каг царю нѣ усаміть? Дошѣ вѣдуть, в пѣсаді содють.

А й жѣніхов та уж нѣма, рѣззикалісь хтой-куда
Хто в бѣга, а хто в апалі, а каво уж атпѣвалі.

Туд згадалі пра данца, пра ст'пнов' к'зачка.
Прів'лі 'во – рябов', чюд' п'мятьва, – живова.

Запс'отів 'во в пакуть, ч'й инднейскій п'дають
Й царевим та «з'ятьком», ніспраша д' ашивають.
Улашту питаїть царь, ак истребивалась встарь
– Каб рахунка заганухі дал, ти намеснікам ба стал.

А й царевна уздихаїть, д' чюрлявінька тах питаїть:
– Шта за зверь такоу діков'й, ут'р ходіть у рачках,
Ден аб дву нагах гайдаїть, у в'щеру – в три хіляїть,
Кади ноць прідеть, л'гаїть, у блаж'єнії адбуваїть!

А М'ркул та єй дякаїть шибрева атвецтаїть:
– Раз'м туд рахунка н' даш, все запутина в пайма

От каг мальненьк'й п'рва, тай в рачкі все т'каїть,
Каг да вираста взайдеть – вон аб дву нагах уж гаїть,
От з'в'тхаїть гічь, таді з б'йдікам в рук'є кіляїть,
Каг умерт'я – л'гаїть, д' на тойнай св'т гл'даїть!

– З'гануха н' йдрена – д' й все та – ні мудрена.
– Зверя ж дівнав' таво, знать – люд'іна віліч'яють.

Царь абраду аглашаїть – пр'св'ляїть звон шібать.
– Все шабаш! Слов' царская – дано, тах у наз з'в'д'но!
– Млад-казарушка п'баньсі, да в йстопачк'ю сходи,
На грудь в'от'чкі пр'мі. Царь гулебч'нк'ю в'ч'няїть!

Ваднач'єс м'рва лікуїть, тольк' дворня н'гадуїть:
Апрічь всем взайдеть в наругу – гасудар'в'в гн'здо!

Каштеляни, дадаумщикї ѣво – шопчють навуха царю:
– З кьзарлюгай пьраднімсі, чять, в музлани апрѣділімсі.

– А чо скажуть кьрали, ляхавіцкаї пани, дь турецкаї паши?
– Бяшуть зараз, в девки аддал царь-ватец – радную кров!
Царь нѣ отпавѣді гневнай – пькладаїть распьряженїя:
Нѣ давать Мѣркулу жить, нѣ карміть, тай нѣ паїть –
Каль нѣможна враз казнїть – вѣліть гольдам марїть.

От нѣ ведал, нѣ гадал – нѣ кукуй казак вавзят папал.
Воля – їсть дь мед пієть, волюшка – кандали третъ.

Ден праходїть, другой да свайби, шемїтам прїгатавленїя,
Пьстановьять стол набратьї на дакон пьмѣнавенїя.
А каг зачял стряпчїй-царь грать на вѣселїя – трїзну,
Вазнік, аткель ні вазьмі, вѣлікан, падьїдатель Ватчїзну.

Зьїл вон гуртам всїх авец, кьравєнак, лашадев,
Усе хлѣба, дь зь людєв – бѣз чїновнѣву рьзбору.
Пьсилалї нѣ їво – прї стрѣльцах – дву кьмандїрач
Пьпраглативал вон їх – бїз рьзбору, дь в мундірах.

Каг абрїдла та вѣлікану царскї земї палашитъ.
Стал пьбасенькї чїніть, чїріз єнта мїр губїть.
Надпїсал царь атрѣченїя, салумонѣва рѣшенїя! –
Тай прасїлсі ч замѣжи, дь скарейтѣ ба өтілять.

В Думї рядють, нѣгадують, мїж сабе аб царствї судють.
Гѣнїрали сїпѣтять, дь все жданкують в ліхаметїї – мѣнту,

Вѣлікана-аглаеда, да шимѣнту, біть прістала интирвенту.
Царства разъм възбілѣнілася – думскім діакам пѣкланілася.

Ръзтавокав кошт дѣржавнѣй, толькѣ деньгі пѣлучялі
Й завѣдали бѣз ращоту, палущоту, гасударскаю казной.

Прізамислілі в дѣржаві, каму царствѣ рѣтава́ть?
Усе крижом нѣзавѣщать, дѣ ак ліпку ашкурять.
Усе байдюжи дѣк каму́ дужить гольна стѣрану.
Тай навигънку тѣкать, прігавори съставлять.

Правяť ділігацію в цибулу, каб справедать кѣзачюру
Гасударскіѣ варягі у казѣнѣчкю йдуть, зѣвѣщанія нѣсуть.
Сѣдїть сіднѣм, вуркалакай, з кацуберки гóристь зѣліваїть,
Дѣ в рилей гудѣма гудїть, песняку плачевнѣва играїть.

«Стѣрана та бізкрайнѣя, гѣлава жиш ти буйная.
Ах ти шлях, ти дарожинѣя, завіла у чюжбінушку?
Я нѣ сам суди пірѣшол, добрай конѣ мой пірѣшол,
Ах ти чярушка, винѣ міне скло з души, ти сударушка!»

Діак гіцул нѣ все глѣдїть, австріяком та гѣварїть!
От вчініл вон всем распрóс, дѣ истребивал данос.
– Не, нікаг, – те дякавалі, – ми Мѣркул ні прівѣчялі.
– Дѣк в пѣрядку нѣ путлялі, – гѣваряť вані діаку.

Стрянулсі діак г ѣму, все царѣвѣму «зятѣку»:
– Ти пріданія съблюді, абѣречінія т уторкні
Дѣ крѣпатава зладею з белу свету скаряні,
Хучь варонаю далбай, – дѣ руку аказивай.

От пришол кѣзак да ѣво, вѣлікана та таво.
Й гутаріть та вон злабѣ – ліхаметіям у люде:
– Будя царству кѣрабчѣть, айда меріцця апѣть.
Нади, атвѣтал я, зараз, дѣржи атвѣтц балідрас.

– От зѣгануха пра тѣбе, галамозѣй у башке:
«Та у старѣва – дѣдка, у младавѣ – бурлака,
Кѣравѣначкя бѣла – нѣ дваєх вана вадна.
Каг жѣ звать таво дѣдка, чѣя кѣравушка бѣла?»

Руднапузѣй агудал, все в гартанку ригатал,
У мікіткѣ пѣрѣстѣю дал, касаротѣ забухтал:

– Ёт загнуха нѣ вѣліка, дѣ в паймѣ ні чѣжѣла.
Год – завуть тваво дѣдка, дѣ младовѣ бурлака.
Кѣравѣнащкя вадна – нѣчкя зімня тѣмна,
Мѣсѣц то ѣе рага, зѣвѣзди – след ат мѣлака.

– Но, а каг атвѣт я дал – от тѣбе й зѣим бахвал!
Падказирілісі казак, рукѣ в боки – ні прастак:
– Абгажи рядіть сусѣд – ингараднѣй алімент!
Я табе нѣ па зубам – я йщо іть ні гадал!

Зѣгигикал вѣлікан, хлопнув пѣрѣстѣю в калган:
– Атгадалка пра тѣбе, ток думакай шемітнѣй.

Хтой в далах дѣ в сѣланцах, тай в марѣх дѣ акѣянах,
Між багну дѣ у стѣпу, па грѣбням дѣ кѣнѣнятам,
Па урѣмах у падінах, нѣ палях, дѣ нѣ далах у талах,
Дѣн дѣ ношѣ нѣзрѣма ходіть, сѣ сарині бѣльть нѣ сводіть.

– Нѣ спѣши атвет дѣржать, дам табе я спитак пять.
– Міне дь попуску нѣнать – можу зараз все сказать!

А й зачну-к я ис канца: съ сарині – мір той кщеньї!
Хтой жѣ бельті з їх нѣ сводіть, ноць й ден нѣзрімѣй ходіть?
Хурти божий свет нѣ любють, нѣчьмі все вані балують.
Йгрѣци біз волі нашай ходють в тела – тай виходють.

Дух нѣчістѣй та Кружала, носім в роздусях бізпечна,
Тай ѣму та нѣ всюди відка, хучь таму та й – абідка.
Той ні Месяц й ні Сонца, їм всѣди аттеда відка –
А в туманѣх їх нѣ відка, ходють по нѣбу впатьма.

Чорт – лукавих аблакат в чернам кремні аманат,
Жил в Саду, й нѣ Богу ні Хрісту, дь малілісі калісу.
Хучь шумять ѣму мули, ак гішпанскіѣ ѣшакї,
З агарянской стѣрани, вон начьмі вавзят нѣ відіть.

Бог Нѣбескій – правіть, у прѣстолі, Синя взсѣдаіть,
Матря Божія, гьспажа, прамеж тима прідбѣвають,
Їм канеш всяди все відка, хучь нѣ нать та ім й шибка.
Дух Свѣтой ат їх каг сходіть, за мірвой та іть нѣ ходіть.

Заганухі сей атвет, всем хрѣщоним вемь спрідвеку:
Той нѣбескій пѣкравітіль, людям в жисті настачітіль,
Пірід Гѣспадам свідетіль, ангіл божий – свет-хѣранітіль
Вон всѣди за намі ходіть, з наз бѣлтей сваїх нѣ сводіть.

– Хучь настачіл ти атвет, єта ж вигадкї, заметь.
Той папов напрах падлогу, от нѣма ж навоєсі Богу.

Тай іть нѣ зріл ѣво нѣхтой – ні рѣпáніц, ні суцкой!
Стал бѣть и ангілав нѣма, и рахунка ні вѣрна.

– Каг нѣ зріл!? От ликавая жѣрдіна, стаяросѣва дуринада!
– Дѣ от те хрест! – Прісабурілісі заліян и зѣгърдичял:
– Вана тай задурна нѣ нать – кѣзачюрку рѣзмірять,
– Камунічіскі науки – надить крепка ж навучать!

Кніжку наумну висмікнул, шишкарём-ат стрѣману́л.
– Гладірь Карля маракуіть v триндух агілскій буніть, –
Гѣваріть яму вражжин – супарот нѣ пѣупарот:
– Каму нізмінѣй гарод у светліѣ будилія свѣдѣть!

Борза ижіцу чѣтать – пишуть зеньки у злабі,
Абвѣлечіва кѣ сумленіям – алатиріть багавнік:

– Ак нѣма жиш ноні Богу – ацтупісь, пѣдай даро́гу!
Кѣзака пад зябри vзял – тай давай ѣво валтузіть.
Супроті ѣвонай шкѣури – шабля навраді жищіні.
Вѣліканіща грѣбтаіть – душу вибаркнуть з ѣво.

– Брешить все, v табе Анчіхріст – акаянная людó!
Кѣзачек та изгілілсі – в єм налез пѣдатнѣй надав.
– Анчібел тѣбе пазичь! – но таперь т ужо дѣржись!
Аглаед аб земь гінулсі, стал тѣкать дѣ навзнак лег.

– Екай ти братка вілюгай – працукал тах сазнавай!
Ахмарнул вон вѣлікана – акарачъ шѣйтан уселсі
Бег в ахлюпъ на єм вѣрхі – дѣ v дѣбкі бѣреть, v дѣбкі,
Пѣднарѣнциваіть нагайкяй, дурам правдаіть трускі.

Каг патла та ухватіл – дь зачял башку мусатіть...
Шаблю на́гъла висмикнул – по́там го́кнул, раз, йщо.

Двачі вдаріл вон з пъятам – рѣзхліпáлсі надалбá!
В аскалєпки рѣзлѣтелсі – ші́рай бáчман музланá.

– Укарóт, – шуміть хамлот, – та пущай прідєть ухлай,
Бъгатейна нѣ вазьмєть – гольнай свет пѣкарабнєть.
Рѣззявіл хайло в уруб – рѣзвѣзло крижом па свету:
Галóдушки дь хмил умертїя – гористь мірву абѣрєть.

Каг вѣрталсі казак в станіцу – в рóднѣй курєнь пѣжилой,
Стаіть хата пѣхітно, за калігай нікаво, сівѣрко в душе ѣвó:
Нѣ гарять агні в акóнцах – нѣ базу «масквічъ» гуляіть,
Нѣ стрѣчяіть там ні хтой – тай каня нѣ прівѣчяіть.

Пънад берігам крутим – думу горшѣю гадуіть:
– Чі сєна клóк – чі віли в бóк, чі ждєть каг волк.
На каршє сѣдіть каргá тай каравіта гѣварїя:
– Я вєсє жданікі пѣйла – нѣ відєть табє навїя.

Каг жалєнка т пѣнѣсла, тай в скарях изнѣмагла
Ат хварби той смєрть ѣє узяла, Богу душу аддала.
Дь кума васпрїнялá, дщєрь Мѣрку́ла, у дѣтіща узялá.
Нѣ пагості схаранілі, памєть в цєркві исплатілі.

– Игдє жѣ наши кѣзакї? Кубѣть в плавні – пѣхавалісє ванї?
Пріманул Мѣркул канягу дь пабєг за чічѣри,
чіріз балкі в куширі

Нѣ станішниѣ улежи, пряма в займіща данскіѣ,
зѣ яри у заплавкѣй.
Конік блага нѣдѣлбнім стаїть, а казак акругі бѣз спѣху глѣдїть.

Птахі десь песьняк виводють во-тах-ть-во, дѣ нѣ відка нікаво,
Дѣ у глибі в паутіні сом сідить, дѣ аттѣль нѣ Мѣркула глѣдїть
Нѣ вѣшѣлѣх ні йлим хітаїтца, дѣ ні спетая тарань тѣ вялітца,
Дѣ на релях дѣтва кѣлихайтца, седьмѣри убратих тіпіляйтца.

Мѣладиѣ кугаря ні играютьца,
а пѣд ветір з Маскви матиляютьца.
Утут дедушка идѣть нівішной, парнішоначік вѣдѣть прѣвадной
А вон байдик пѣкладал перѣд сабой,
дѣ в рилей загудал рѣзрѣзной.
Зѣстрадал пѣсняка гѣласной, ай гудьма гудїть канек калѣшной:

— V стольнѣм граді новай царь —
самѣзваннѣй гасударь, в Крѣмѣнной
Ампіратор ліхадеїв — Мітраѡан Кулібѣрдеїв,
сѣ Марінкай-ат жѣной.
Ахрїянскої вон пароди, анчібельвой прїроди,
дѣ луданѣй каг гліста.
Спад царѣвѣва вѣнца,
виглѣдають у паршивца два камолих шишака.

Абѣявілсі в Крѣмѣнной злобный карла Шѣбалдай,
кравецкїй наказной.
Вон в кубганіщи сваєм, глузди гаїть зѣ глуздом,
прімірѣя грех з Хрїстом.
Пакізечїть вон грѣбтаїть музлана,
пѣдрядїлсі настачать гамніща.
Абмішурїть вон жѣлаїть все ѣзици дѣ края —
все для батюшкі царя.

Усе прахвалу па руке, дуралому й люде – Шѣбалдаю булинде.
Ис мужицкаву сїпїя дь паттинѣва нахала нѣгандобїл варначїя.
Ис кїзешнѣва кїя дь бїрезѣва дрѣколїя нѣмастирїл сьлдатїя.
Усе па чїну ѣнїрали-ватамани,
дѣ па званїю радавиѣ все кнѣзїя.

Уся адежа в єпалетах-пуганѣх, дѣ мудѣлі нѣ грудѣх.
Спад трухменскѣва халата випїрають гїмнастеркї.
В газирях іх папїрскї, па валчяткї в халяванкї,
На нагах лаптя ис кожи, дѣ жандармкї нѣ башках.

Скарабчїлі нагородци везѣ Прїсуд да лїхалетїю бѣз чїсла.
Бїзуряд па всем станїцам – бїззаконна дужитца мїрва.
Ат наброда зѣстѣнала Вѣйскавая-ат зѣмля,
Азѣлел Хапер ат Яду, прудкї скрозѣ Вѣдьмедїци стоятѣ.
Замѣлел й памутїлсї Тихой Дон таперѣ вавзят.
А й серца буйная зѣхадїлася, а й мисля у Мѣркула зѣрадїлася,
– Надить Прїсуд нѣ врага спадимать,
дѣ Дѣдѣвшїну-Радїну ат хамлотїя рѣтавать.

Виѣжжал вон нѣ барзом данчяке,
становил бандѣру у стрѣмяне,
А й шѣмїтам вѣрхї пабег,
пѣдимать всю мїрву нѣ вѣлїкїй спалох!

От й сказки укарѣт, сказка – лжа, та в ей – журба,
Усем кужатѣм у том натачка – паваженїя й жалѣба.

Бублѣв Вѣсціслав Мікалаївчѣ

Корѣтка біаграфія

Раділі 1 помѣта 1970 годі
у горьді Нѣвакузнецк.

Ватец – Бублѣв Мікалай
Іванѣвчѣ – данской казак ст.
Вешѣнскай, хутѣру Малахѣва,
Бокѣвскава юрту (Верхній
Дон). Матря – Бублѣва-
Папова (Чѣкуліна) Людміла
Віталіівна – ражачка горьду
Барнаулу, Алтайскѣва краю,
Бійскай казачѣй лінії.

У Вѣсціслава есь трі
сѣстри: Нѣлли Мікалаївна,
1968 г.н.; Ёлена Мікалаївна,
1978 г.н.; Татіяна Мікалаївна,
1998 г.н.

Да 1975 лети сѣмея Буб-
лѣвих бѣтнавалі у горьду
Рубцовску. У 1975 лету самой

Бублѣвих рѣшил вернуцца нѣ Радіну, в хутѣ Малахѣв.

Тама Вѣсціслав Мікалаївчѣ вивѣршил асьмігадішнюю хутѣрскую
вучіліщу. Пасле йщо два года ізвучялсі у Бокавскай сіредѣшной
вучіліщі. Пѣ вивѣршеніі «дїсятілеткі» у другой ден ат вичісліньва
ѣкзаміна, майнул у горьд Чѣлябінск, йгде паступілісі нѣ ѳакультет
канструхтѣра двігунов у Чѣлябінскій палітех. Асѣнію, у 1988 году взят
бѣл ламать службіцу. Сѣ 1988-й па 1990 лету служил в ракетних вайсках
стратѣгічискѣва наказу (РВСН) на Україні в Адесскам ваеннѣм округі. Па
вивѣршеніі пірѣмени вернулсі на Прісуд, йгде ахтівна втучілісі в спиткі
народнѣва розуму.

Корѣткія стіхіря Вѣсціслав Мікалаївчѣ пачял скріжать йщо в
Савецкай Арміі. Ёво віршіні, такія каг:

«Не тратим время мы впустую!
Армейский опыт зарабатываем!
Круглое кантуем,
Квадратное перекачиваем...»,

убеглі в народ. За теї віршині дь антисавецую деїтільнасть й прѣпаганду Їванглії рядавой Бублѣев атлучен бѣл ат установкі баѣвих ракет дь густа сіживал на гауптвахті. А й тути, й пѣ вазвращеніи дамонѣ, ѣво стіхирям, зѣ антисавецкасть, ходу нѣ давалі.

Учяснѣй пірѣвих Кругов (Спасеніи Дону дь йнакѣх). Учяснѣй Парамонѣвскава сіденіи, пікетѣв супраті Валгадонскай АЕС. Учяснѣй ахотнік зѣ Рѣспубліку Сѣрпскую, чо у Босніи (Скѣланійскій баталіон ВРС, Вишиграцкая брігада ВРС).

Тама Вѣсціслав признакомілі сѣ Ундѣравим Канстантінам – спалнітілім дь канпазітѣрѣм. Пакаміст пѣсняки Ундѣрава: «Їхма! Лета ні зѣма!», «Левѣй беріг Дону» дь йнакѣя галасілі па Дѣржави Кіркорѣв дь Шуѣутінскій, Канстантін зѣбаранял Р.С. сѣ пулѣметѣм у руцѣх, дь бѣл тама ранѣтій. Он й дал ходу стіхирям Вѣсціслава. Падмагнул таму вустроїцца журналюгай (соп. корѣм) у єжинѣдельнік «Пріазовскѣй край». Ёнта дало Бублѣеву багата хісту у скріжаніи. Альніш ёнта дела, сѣ журналюшиствай, нѣ мѣшала Вѣсціславу рабѣть й кѣвалем дь качігарѣм у калхозі, дѣ, пасле, йщо раз майнуть за рубѣжи.

Тама добрѣ їзвучілі сѣрѣпскому гутѣру. Делал пірѣклади сѣ сѣрѣпсковѣ на рускай длі «Русского дома в Белграде». Чюткя учяснѣй Косѣвскѣх страплей у мѣстечкі Дрѣнніца 1998 лети (за чо пасле наскріжал стіхирѣ «Раїни»). Бѣвал ранѣтій. За теї дели їмеїть мѣдаль «Ратнік» № 0064, дѣ мѣдаль «Ветерану войны на Балканах» – сѣ мецямі за № 0087.

Нѣблукамши пѣ сѣвету, Вѣсціслав вернулсі у роднѣй хутѣр, їгде бѣзвилазна прасідел дѣве лети. Тама вані сѣ супружніцай Бублѣевай (Сѣменѣвай – нѣзавовѣ заводу ст. Алѣксандрѣвскай) роділі третіва дѣтінішку – Лѣзавету. Вѣѣво, наноні, у Вѣсціслава трі дітя: Анастасія – 1992 лети, Їлія – 1994 лети дѣ Лѣзавета – 2000 лети.

Сѣпраті жи ужо у 2000 лету Вѣсціслав бѣл пазват станішнѣм Атаманѣм на аѣіцерскую должнѣсть у руестру ст. Бокѣвскай. Пратинямши дѣве лети у руестри Вѣсціслав вѣтяміл чо: «З ёнтава рай ні будіть ні...чѣво!». Дѣ майнул нѣ гѣрада рабѣть у ѣірму кѣвалем.

У маѣтку 7 чісла 2013 лети вон вивѣршил наскріжанія раману «Ронин, танго и война», акої, сѣ помѣчїю природнѣва кѣзака – праѣессѣра Тѣмірева А.П. бѣл їздат у Навѣчѣркасскѣм їздатільстї в 2014 годі. Тіраж в 50 єхз. Бублѣев раздал знакомцам. Пасле раман взят длі пѣчяті Масквой дѣ разѣшелсі пѣ сѣвету.

У 2017 лету Вѣсціслав Бублѣев прісланілі да пісьменнѣва гутару, акой пѣдвѣргалі нацмешкам дажить ѝ сѣ старани ѝнакіх кѣзакох.

У 2019 лету ѝм вивѣршин самавучнік «Суцкіѣ ази» – 12 заправ гутара.

Наноні Вѣсціслав Мікалаївчѣ скріжаїть толькі на гутарі.

Їм вивѣршина павітка «Атамансий сѣкрет» – пірідгісторія рамана «Ронин, танго и война».

Вивѣршин старвічскій раман «Лютая сердца Ёсміні».

Бублѣев вадін ѝс зачінщикав мушинскай жалемнай пїітїкі, ѝгде есѣ можнасть пѣказать ѝ другой бок казачѣва бѣтнаванія.

Пасле 18 лѣтов бардажїнія пѣ гѣрадах, автѣр вѣртаїтца да хутѣрскай жїстї, ѝгде ѝ далѣ мадеїть спадїмать природнѣю казачію культуру.

Сабейнѣя стіхїря

* * *

(Прїсвѣченія Крюкавай Ольгі Мікалаївнї)

Я бѣтнующі паштї на небї,

З небї снег на земь вон падаїть,

Я дамно сѣ табою нѣ бѣл...

Снег мѣне ужо нї радѣваїть...

А неба празна, неба гудка,

В небї тожить толькі снег,

З неби снег лѣтїть v правулкі,

Зѣоуряї всѣ дѣ всѣх.

Дѣ здула, стаїла, стѣкло,

Тая тѣпло, ѝгде бѣлі ми...

Толькі памїть, каг то скло,

Рѣтаваїть ат зімі...

Взгадаю я
(Прісвѣченія той, чо грядеть)

Кади наз загають у аклопі,
в батмак.
Кади я, кубѣть, йзайду ужо завтрива,
Взгадаю я впірет бѣло каг,
Взгадаю за бѣкон на завтрік...
Взгадаю за загіби бѣ Блані,
шѣлка бѣ тели,
Бѣ спень засінь дѣ, у спені,
жалічкі осмѣх.
Я стану ідіть на рага смела,
Па багнах зибайлістьх
Бадай ба хучь дѣ ні впросих.
Я ведаю чо ні андіннѣву дѣню
жисті міра
Ні згубіл, бѣ вот вано, праздна,
Дѣ бѣл самой у благіх бажаніях,
Не! Ні чюралсі піару я,
нідюджашнѣй да піру.
Люби бѣлі міне з ей лікаванія!..
Я спадимусі в напашку,
кади надить здюжу,
Я спадимуса в напашку за бѣ,
родную, душу!

Спадимуся бѣз спешкі, на: «ша!»

Пѣ над бруствѣрах неби вечниѣ!

Нету одѣру в міне!

На дваєх ѣдіннѣ в наз душа!

Богѣм венчинная!

* * *

(Прісвѣченія Алѣксандрі Павлавні)

Спачівай, радная, тіха атлѣтая,

Ат мірку нїзбимшихся надеж,

Зѣ табою белѣм шлейхѣм тають,

Скінутиѣ перишкі адеж.

Загіляйш ти зѣ акіяни,

Тами всѣди, всѣди свѣтло!

В дальнїя, нѣзнамиѣ он стѣрани,

Йгдє уютна, мірна дѣ тѣпло!

Тах й птїси, па вѣленію Бога,

Атклїкаясь у перїях сїрѣбром,

Ночѣй правють луннѣю дорогай,

Зѣ душевним тянутца тѣплом.

Я табой люблюсь бѣз пѣчялі,

Нѣ журїся зѣ то чѣво уж нет!

Знаїш? Есь йщо нѣзнамиѣ те далї,

Дѣ лущїстѣй, чїстай Божий свѣт!

Атаманская журба (Къзакам сотніка Максая прісвячѣтца)

Шиналем зальним хмара небу укрила,
Я йз паміті тваей витѣкаю вадой,
Ти сѣбе нѣ журі, чо мѣне прізабѣла,
Дѣ й я прізабѣл дарогу дамонь...

Прібас (српск.):

Христе Боже распети и свети,
Српска земља кроз облаке лети.
Лети преко небеских висина,
Крила су јој Морава и Дрина.

Бѣлі благі нам зорі, де тала у Дону,
Де, бѣвала, да засіні зарѣвали з табой.
Й бунела турлушка, нѣд вадой у прагону
Дѣ утѣкала журба у сон развідной.

Прібас...

А тапері, міне маруха штурмѣвая – вѣнтовка.
Нѣмѣтаю ѣе я патронав рудієм.
У сонцасяд з ей, навична, сналовка,
На Цанкічі, в засідку, майнем.

Прібас...

Дѣ каг сам я, мастом пайшли на дела,
Їх кідала па свету стѣпавим кавилем,
Дѣ й ской іх умертїя хлінком прижалела
Й нѣстарчіла вешку Хрѣстовим дибієм...

Прібас...

Й, кубѣть ми напрах, за слабоду рубіліся?
Наши души жалеванни ліш стѣпняком.
Пѣ над магілкамі чібіси долга кружиліся,
А, аstatнїя вона, та дея за каржїєм?

Прібас...

Нѣ напрах за слабоду ми біліся!
Ми за паміть, за пращурав пайшли на бой,
Й, з чюжбіннай слабодаю, ми занасіліся,
А, слабода, вана нікада нѣ бѣваѣть чужой.

Прібас...

Раїни

У праемах ваго́на, спора, раїни
Скрай шляху лѣтять ат нѣрѣднай країни,
У шѣптарскім ваго́ні бѣтнуѣть мірва,
А я зѣтаїлсі й жив тай лѣдва!

Настирна аб рельс цикатя́ть абада:
Табе нѣ убечь, мол, ат нас нікада!
А я за раінамі след утѣкаю,
Раіни ак вешки казачіва раю!

Чѣвой бѣлабѣніть мірва меж сабой?
А я утикаю пад дихам прабой...
Чѣрвоніть прабой, ак казачій лампас...
Г старѣнкі радной міне ба сичяс!

Агнянку ба душнаю v Чіру астудіть...
Раіни, да ліба міне уж нѣ жить?
В зѣпу папіріч, нѣ парѣ славо́v.
Мамане скріжал, мол, жив дѣ здарѣv,

Адін я, раіни, сіна ѣе,
Кубѣть нѣ ідіть уж міне на жнѣвѣю,
Кубѣть стригунка пад узци нѣ дѣржати.
Раіны, раіны, бѣгіть да маті,

Нѣхай ба замѣліла Бога аб сіні,
Кой гінить у нѣрѣднай, нѣлюбай краіні,
Накой тах чѣрвоніть на белі адежи?
Я жить жѣ жѣлаю, ігдѣ жѣ надежа?..

Замстілася все – я трохи кімаріл,
Й ститнай мжічкай спень душу захмаріл,
Ужó пѣтнацѣтай мінульѣй гадóк.
Нади, нѣскарях, брал у кáси квіток.

Й сизнава жалічки – раіни лѣтять,
Упірєт, каг бѣло, абадá стукатѣть.
За óкнамі спóра мѣлькають краіни,
Ужо ѝ на песіках мейних, сѣдіни.

Далдóніть сусед аб сваєм бѣз умóлку,
Чѣвой-ть жалкую зѣ сабейну старóнку,
«Лѣтіть скажѣняка», – шопчу суседу, –
Я к сіне от нóнѣ з харчішкамі еду!

Прізвалі синка́!». Ё заскаліл сусед:
«Да, чóбѣ вон службу ламал бѣ бѣз бед!
Чѣво ж тий? Патронькі? Нукѣсѣ дей!
За сину па полнай! Чѣвой там, налей!».

Ё жисть каг састав рядóвна бѣгіть
Ё род мой за синкай! Эх! Маті ѣтіть!
Кубѣть ѝ жизня рѣзрахманная штука!
От дасть толькі Бог, даживу да унукав!

Слажилі наз съ гісторії?!
Не! Нету йзвѣденіи кѣзакам!
Гуляім й да ноні!
Дѣ ноні, в ѣнтай єрі,
Рвалі ми зябри бусурман,
Зѣ нашу, йстинскую веру.
Бѣлі тѣрністи нама вѣрсти,
Нѣхай нѣ брешуть зѣ забави,
Кади казачія хрѣсти
Стаять па свету
Добрѣй славай!
Вані нама указують путь!
Вані да волі наз вѣдуть!

Пір'клади

Едуард Асадь

* * *

Пабаска есь, чо з жалѣй па душе
Васкрось все рай, кубѣть, й у шалаше!
Дѣ той байгушной рай, чі трохі, ліба всю дарогу?
За то в пабаскі, ні гугу й ні ей Богу!

* * *

Бзикаю ат мужа! Зьгалдела!
Дь згутарь жѣ, дочя, ат чѣво?
Вон тѣран! Грѣбтіть, чоба я ела,
То, чо я варначю длі нѣво!

* * *

Живіть долга, праведна ви живіть,
Бурунясь съвет г събратству съпрічясть.
Й ніакой ат ѣзиков ви нѣ хуліть,
Блюдя на скелі сабейнаю ви масть.

* * *

Адін за всєх й всє за ваднаво,
то рєч' лѣхко, а єжлі пѣразбірацца,
тах ваднаму нѣ разѣрвацца.
Тади каг' всєм, зѣ ваднаво падіяцца,
й стоїть то ліш-ліш чо нічѣво.

* * *

Умертія нѣ в моч' людїєв рѣзлучіть навєк.
Й зѣхлопнуть за їмѣ дѣверьцу.
Разі можить утіть ліб'їй чілек,
Кади вон аставаїтца у серцу?!

Бвгеній Бвтушенка

Казня Стенькі Разіна

(аскрєтьк ѣс паєми)

Ї пат скавч стрѣлецкіх жон,
пат плюдки съ всєх старон,
нѣ расхрістаннай тѣлегі
плил
в рубахі белай
єн.
Вон мулал,
нѣ утіралсі,
вєсь аплюдутьї ардой,
толькі горькі ахмилялсі,
ахмилялсі над сабой:
«Стенькя, Стенькя,
ти каг гілка,
їзгубімшая лѣству.
Каг на Москви дюжил взїєхѣть!
От ѣ взїєхѣл ти в Маскву...
Ладнить,
плюйтѣ,
плюйтѣ,
плюйтѣ...
Всє жи радѣсть зѣдарма.
Ви всѣди плюєтѣ людїя,
ѣ тех , хтой схочіт вама дабра.

А добра міне грѣбтельсь,
на Шах'євскихъ нѣ баках.
Й тади, кади лѣтелась
панад Волгай нѣ струг'ах!

Чо я ведал?
У бельтѣхъ нужи,
шаблю,
парус,
дѣ сѣдло...
Я б'ѣл у суцкасті нѣдюжий...
Дажно єнтімъ нѣ свѣзло?

Діакъ мѣ бѣл з пѣтягъмъ в зубіяхъ,
пригугатарівал рѣтѣв:
«Сѣпратѣ мѣра удумал!
Буїшъ знатъ, кагъ сугратѣв!».
Я барілсі,
бельтѣ нѣ бгалъ я.
Кравей хиркаї в атвет:
«Сугратѣв баярстви –
пра, тахъ.
Сѣпратѣ мѣрви жѣ
– Не!».

Ат сѣбе нѣ аччюрюсі,
изабрахъ сабе уделъ.
Пірідъ вамі, людїє, вінюся,

дъ нѣ у том, чо діяк хател.
Гълава мая павінна.
Зрю,
Сѣбе я убівось.
Я бѣл упроті –
упалавіну,
надѣть бѣло бѣ
васкрозь.
Не,
ні тем, міра, я грешън,
чо баяр нѣ вежах вешъл.
Грешън я в глазїях сваїх,
теїм, чо намаль вешал їх.
Грешън теїм, чо в мірі злобстви,
бѣл дабряк я, дураслей.
Теїм,
чо супірічь халопстви,
сам чюткя я бѣл халдей.
Грешън теїм: біцца думъл
за дабрячїва царя.
Нетуті царей дабрячїх
Стенькя,
гініш ти зъздря!».

З а с к р е т ъ к С В Ъ Т Е Л К А

(жонская старана)

						
СВИДЕТЕЛЬСТВО О ЗАКЛЮЧЕНИИ БРАКА						
Сериов						
Николай Юрьевич						
гражданин России						
казака						
20	мая 1985					
г. Кыштым, Челябинская область, Российская Федерация						
и						
Валентина Ивановна						
гражданка России						
казачка						
21	апреля 1985					
г. Душанбе, Республика Таджикистан						
заключили брак						
27.12.2013						
двадцать седьмого декабря						
две тысячи тринадцатого года						
о чем	2013	года	декабря	месяца	27	числа
составлена запись акта о заключении брака № 1334						
После заключения брака присвоены фамилии:						
мужу Сериов						
жене Ашанина						
Место государственной регистрации						
территориальный отдел ЗАГС Ленинского района г. Пензы						
Управления ЗАГС Пензенской области						
Дата выдачи 27 декабря 2013						
Руководитель органа						
записи актов гражданского состояния						
М. Ф. Трошко						
I-ИЗ № 720818						
Форм. №70, Москва, 2011, «В».						

Глазіна Свѣтлана Валѣнтінѣвна

Корѣткаѣ біаграѣѣ

Раділася 5 ҃вѣрѣля 1977 году у горѣді Вѣлгаграді. Павѣтцу род іс ст. Галубінскаѣ 2-вѣ Дансковѣ округу. (В 1920-х гадах раскулачѣни дѣ сѣмеѣ іх ат расстрельѣв утѣкла у гор. Царіцін.)

Матрін род – станіца Добрінская Хаперскѣва округу, хутѣр Ёгорѣвскій. Бѣлі раскулачѣни, бѣжалі на Україну. Толікі апасле вайни вернуліся в гор. Урюпінск.

В Вѣлгаграді Свѣтлана вивѣршила вучіліщу дѣ Вѣлгаграцкую академію гасударскаѣ служби. В 2015 годі, аставіѣв гѣрада, вернулася у хутѣр Дурновскій Хаперскѣва округу. У Свѣтлани єсѣ син Өєдѣр, 2008 году нѣражденіѣ. На жалѣсть вѣнец ѣе сѣ абрусельм патомствінікам кѣзакох ізделалсі «тѣрновѣм».

Свѣтлана Валѣнтінѣвна самая спадімаїтѣ синку, дѣ вѣдетѣ самѣвласнасть у курѣню.

Гожая матрѣ дѣ самая іщо падмагаїтѣ нашай мїрѣе. Вадна, іс нѣгустих, хто завсѣди стаяла зѣ наши абнакї дѣ збѣрягаїтѣ іх длі патомстви. Вана мастом делаїтѣ всѣво длі павратку казачїѣ мїрѣи у хутѣра дѣ станіці.

Ноні нама єсѣ можнасть абзнакоміцца сѣ ѣе, жонскаѣ, жалемнай пїїтїкаѣ.

Сама...

Тѣперя я бажаю бѣть сама!
Вдаволь міне лукавих свіданък
Й горю сваю випімши да дна,
Ужо нѣ схатю абіщанък.

Я болѣ нѣ верю славам.
Чѣво міне да ваших спазнаній?
Усе ёнта ялка дѣ дрям,
В їх страмнѣсть срамних жданкаваній.

Ви все прізабѣлі за масть.
Вам всем бѣ пастелічку белу.
В аружію взяли ви хвасть.
Брѣхней угажайтѣ в телу.

Слава, чо ні в цену граша,
Мѣне нѣ замають уж болѣ.
Йдітѣ ви тепѣ, гѣспада.
Г МІНЕ ТОЛЬКІ З БОГЪМ ДАРОГА!

А хъласта́ ні самѣй съгутарщик

А хъласта́ ні самѣй съгутарщик.
З ей нѣ разделіш горю, радѣсть дѣ любовь.
Й злая слова, чо зѣвайт малахтарщик,
Ужо нѣ троніть серцу, чо пабіта в кровь.

Закрота дѣверь, згарну́ти все чѣбу́ри,
Парожнія кавнатка в брунцащѣй тѣмріве...
Мая душа, кубѣть, каг на чѣмбурі,
Вісіть нѣ зѣготовлѣннѣм табой хрѣсте.

Дѣ спитка щастія з трескѣм шіркѣну́лась.
Хтой вінават? Бог знайт. Вон судія.
Й жаль аб гордѣсть в чіркѣ рѣзгарну́лась,
В бізнужнай бѣсар кінута Сѣмїя.

Вана, всѣво каг дрям й гнет, навага...
Ти зь йє в базарнѣй ден цани нѣ даш.
Твасная мацяра нѣ здѣржамши пірѣвагі,
Й жисть мая талкну́льсь аб мѣраш.

Шапъвалава Ольга Вихтьравна

Корьткая біаграоїя

Радилася 19 дѣкабѣря 1982 г. у г. Пѣвладарі. Па ватцу ис задонскіх кѣзакох. Усю іхаву сѣмею ішо упірет свѣлілі ламать службіцу у Пѣтрапавлавскій астражок. Сѣмея іх бѣла вѣлікая. Самаі сабе стѣनावілі курѣня на сібірях. Каг възгадиваіть Ольга Вихтьравна іс разгутарьк: «Прабабіку прадід привез іс всходу. Самая рахманная красавішна бѣла вана у станіці». Батькіна матря тожить бѣла казачка. Вана і възращівала дѣтінічку да чѣтирех годікав. Гутаріла з ей, згугтарівала такіѣ славѣса, «...акіѣ толькі кѣзаки знають». Батька жи іграл добрѣ пѣсняки зѣ кѣзакох. Скріжал, каг многія грілі, чо каракулі, а єнта і бѣлі пірвиѣ буки гутаріці казачій».

Ольга займаітца творчѣй дѣітільнастію сѣ 1996 году. Чѣлен Правѣславнѣва Саюзу бѣгамазѣв Расеі. Діплом НУИ: бѣгамаз-шарѣпіщик – пѣдагог. Діплом ПСГТУ: ікѣнапіщик дѣ гасударскій діплом степіні бакалавр. Трі лети рабіла в РПУ па царковна-гістаріческой шарѣпісі (манумѣнтальная шарѣпісь). Пѣनावітіл святѣсті. Ізвучялѣся дѣ труділася ат дадельніка г вучѣніку сѣ 24 іулію 2008 лети пѣ 16 наемврія 2021 лети. Учясная манумѣнтальной пѣнавленіи прі храмі свят. Мікалая у Паткапаях (Масква). Учясная міжѣзичних канѣѣренций у Москві, Вѣлікѣм Новѣгорьді, ігдѣ давала даклады, за чо самая пѣнавіла лібѣ сполніла даділѣную делу ікѣнапісі.

Ноні ми павінні вама явіть і другую делу дадельнѣсті Ольгі Вихтьравни – ейніѣ стіхіря, акіѣ зичють дѣ клічють дельть за раді Тварца.

Зажгі свѣчю

Скорбі свѣчю зажгі
У паміть ватцов кѣзаков.
Нѣхай калоткѣ тугі
Ат памітнай горі нет слов.
Сіла казачѣй мірви
У сугласнасті з Богѣм.
Сіла, маща любѣві –
З зѣмлей дѣ роднѣм парогѣм.
У скорѣбіх ми пѣнѣсѣм
Патерѣ дюжѣ многа.
Крикѣм малітву споїм
Пірід образѣм Бога.

Шляхі Гасподні ніспавѣдіми

Шляхі Гасподні ніспавѣдіми,
Магутъ збечѣсі дѣ разбечѣсі в мах.
Есь мах то призначяіть, ми любіми
Тварцом, хучѣ падѣк ѣ чілек.
Даруіть Бог мѣнути увлѣченій,
Сѣкунди скорѣй дѣ жалей,
Дѣ атчіщяіть душу ат забвеній,
Набаніх у сабейнай краве.

Степ дь леси

Степ дь леси, каг аньтідор
Казачѣй забўкнути кровію.
Земь кѣзаков, вера прашурѣв, в укор
Зь царя дамших жисть сь любовію.
Вольнѣй дух сь Хрѣстом,
Умертїя, лютьсть, ліхаванїя,
Скрозь скорбі, маліваясь малчѣком,
Панесть баля дь нїжанїя.
Пѣмьятуйть казачїя міра:
Горя – гастїнічкя з Раю.
Умертїя дь жисть ім дана вь Хрѣсте,
Ат сталетнїка да маловь зная.

22.01.2021.

Душа-Хрістїянкя

Душа-Хрістїянкя
Малїтвай лѣтаїть,
Душа-Хрістїянкя
Псѣлми йграїть.
Йща тїхой маліванїи,
Слава Хрѣсту бїзпѣречь,
Сь сікутой вѣдя сражанїи,
Баглаї аборїть, иссѣчь.

Чѣрниѣ різи

Чѣрниѣ різи кричать па міне,
Тіха клѣчєя в жданкаваніи чясу.
Сизнава перід йконай стаю в тішине,
Г Богу затворінна грѣхамі завєса.

Шлях пѣкаяннїя – путь атрѣченїя
Ата в сєх стра́стів, изѣмших живїєм.
Крикѣм прасю у Бога смѣренїя.
Бѣз благода́ті душа тілѣшом.

12.02.2009.

Давидова (Дудкіна) Маріна Васіліївна

Корткая біаграфія

Маріна Васіліївна – данская казачка па ватцонскай веткі. Ражачка с. Петіна Вароніжскай абласці, 26 маю 1975 г.р.

Сь 1982 па 1992 год ізвучалася ў сярэдшняй вучылішці. Сь 1996 году паступілася ў Масковскі Гасударскі Сасіальны Унівэрсітэт на факультэт «Соціальная работа», акой вивёршыла ў 2001 году. Сь маю 2005 лети взята ў ГУЗ «Вароніжская абласная псіхіатрыя», на должность «Спеціаліста по социальной работе».

У той же ВВЗ-і с маю 2007 па 2008 гада прашла праеісанальную пірпадготовку па спэціальнасі «Практическая психология». Сь 2014–2015 гада ізвучалася па курсу «Клініческая психология» на базі Вароніжскай Гасударскай Мэдыцынскай Акадэміі ім. Бурденка. Сь 2014 да нонічэ рабіць ў КУЗ ВО «Вароніжскі клінічскі абласной псіханівралангічскі діспансёр» на должности мэдыцынскі псіхольг.

Сь супружнікам Давідовым Влэдзірам Іваньвічам вазрасціваюць дваех дэтк: Алёксандра, 1999 году нэраждэні дэ Давідову Маріану Влэдзіравну, 2012 году нэраждэні.

Маріна Васіліївна явліваіть нама піітіку, акую можна шітатэ манумэнтальнай дэ рахманна глібокай.

Мой жалкій, волный Тихий Дон

Мой жалкій, волный Тихий Дон,
Йгде сердцу маѣмý Радѣмъй дом.
Бѣтъ можѣ в зѣрьслях чѣремухі душѣстай,
Лѣбѣ у атавах пѣд расою сѣрѣбрѣстай.

Йгде куліга калѣколікѣв свѣтковних
В лузіях твоїх разлочи́х займі́чних,
Тама йгде тѣкуть твої лунѣвиѣ вади,
Йгде душа слабодна завсѣди.

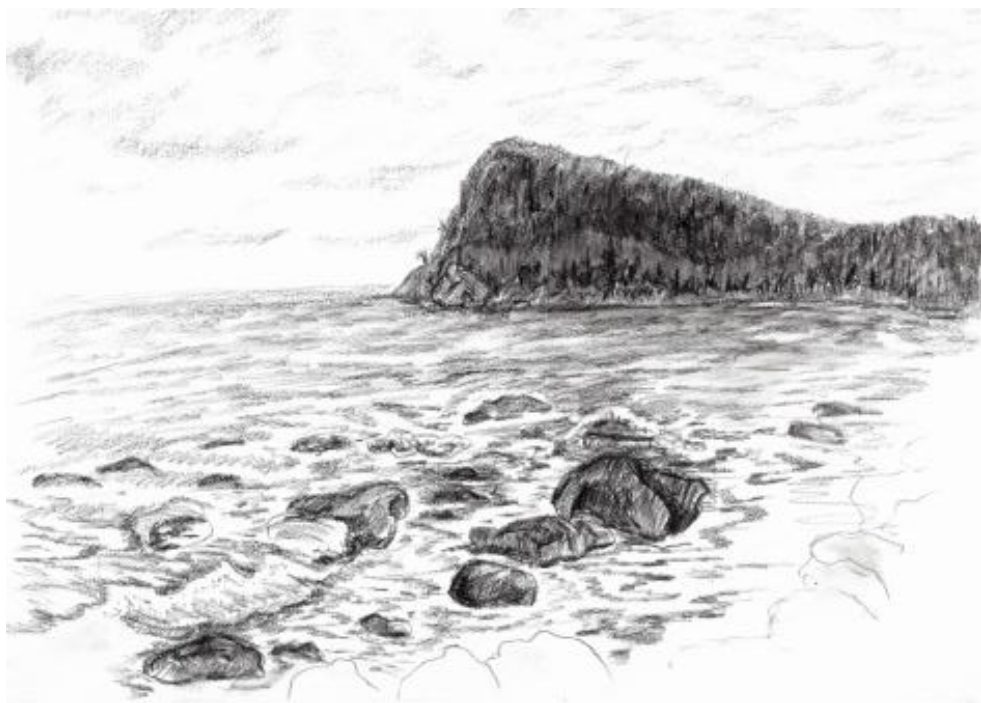
Твоѣвѣй бок рѣзлогій тама разми́в –
Над брекі́тъм рѣзложилсі́ Урив,
Йгде де́цтва бѣ́з заботнѣ́я зѣго́ілась.
Сѣ́ред дру́сєв в є́м бѣ́ло тах відна́.

Зі́ма тама синчі́ дѣ́ чюдней,
А летачкя жарчей...
Дѣ́ аль в дѣ́цтве ма́гєть лѣ́бѣ бѣ́тъ і́нака?
Тама памѣ́тні́к гѣ́роям нѣ́ гарє.
Над гладі́ю вод твоїх в празрачнай ті́шине,
А вечі́рами і́нда ре́піл в гору.
Казачі́и песні́ ва́діть палі́лісі́в.
Дѣ́ все радно́я не́ба дѣ́ зѣ́мля.
Пашѣ́ні́ца, валашкові́ѣ па́ля.

Дѣ́ ка́льки́л цѣ́рковнѣ́й в ранній́ час,
Даносі́ть синѣ́м благода́ть да наз.
Мой жалкій, вольнай Тихий Дон.
Ти сердцу маѣмý радѣмай дом!

Крим

Я снові в Крим, даліну сказьк,
На южнѣй бок той паспѣшу.
Тама моря, сонца буруннась краськ,
Я жданкаваніим двашу.
Тама Кіпаріси вікавиѣ,
Дѣ сонци сказьчний васход меж Адалар.
А в серци радѣсть дѣ бізумнѣй ураган.
Й спадимаяся тама всѣди да сѣвету я.
Чобѣ в ранній чяс пачюять волн прібой.
О, Крим, ти столькѣ бѣл взыграт пїтамі!
Бѣжу я снові, чобѣ увідіцца сѣ табой.

ПАСЛЪСЛОВІЯ

Пѣд дакон нашинскѣва збірніка, грѣптїтца згутарїть жалемаму чѣтатїлю, чеба вон нѣ судїл дюжа сувора за нашинскїя агрешкї, коїх тута магеть бѣть мастом. Ми толькї зачінаїм енту дею, толькї їзвучаїмсі скріжать дѣ чѣтать нѣ пїсьменнѣм гутарї пѣ сабейнѣй гутарїци. Ентай шлях магеть бѣть скрутним, ну кажнїй шлях завсѣди зачінаїтца з перьвай їздоли. Те, хто пѣбѣгутъ за намі, будуть вумнея дѣ луччєя ат наз. Ванї вивѣтють нашинскїя агрешкї, дѣ зьпрастать наз, дѣ наскріжають рахманнїѣ віршнї, наскріжають всѣво мастом.

А нонѣ, зьпрастїтѣ ви наз зарадь...

Издательскій гурт «Данской гутар»

СУПРІЧНИКАМ

Я – пїит-самѣстїйнїк. Нѣ пухтїсь,
Нѣ страхаюсі я прищурѣннїх глаз...
Пріжалеїтѣ ви нас кѣзакамі,
«Кѣзачкамі» жалелї ви наз!

Ви нѣ цоби. Здряшнѣя злоба,
Дух нѣ терплїть цѣпков лїбѣ плен!
Нѣ пайдеть нама, лицарям волї,
Гладїятѣрства рускїх арен.

Ви нѣ цоби. Ми в наших грѣбтанїях
Вовсі намаль ат Бога хатїм:
Бѣз указкї, пана дѣ позвігу
Бѣтнавать казачїм Прїсудѣм сваїм.

От ѣ все! Дазвольтѣ аткланїцца.
Чѣво їздеїш – удумалї ми
Аччюрацца нестѣ вама криленїя
Нѣ задворках расейскаї тюрми.

(Павло Сѣргеїчѣ Паляков)

Пїрѣклад В.М. Бублѣєва

БРАГАМ

Я – поэт-самостийник. Не хмурьтесь,
Не боюсь я прищуренных глаз...
Полюбите вы нас казаками,
«Казачками» любили вы нас!

Вы не правы. Напрасная злоба,
Дух не терпит ни цепи, ни плен!
Не пристало нам, рыцарям воли,
Гладиаторство русских арен.

Вы не правы. Мы в наших желаниях
Вовсе мало от Бога хотим:
Без указки, и пана, и окрика
Жить казачьим Присудом своим.

Вот и всё! Разрешите откланяться.
Что поделать – надумали мы
Отказаться нести охранение
В подворотне российской тюрьмы.

(Павел Сергеевич Поляков)

Набор

ПРЪЖИСЛОВІЯ (для русскоязычного читателя)	3
Крюков В.В.	3
От Общественного движения «Донской гутор»	4
Как прочитать текст на гутарице?	6
Чіранков Ю. Наша гутарица	7
Їлісеїв Ї. Пірвиї пьглядкї сь гутьрѣм кьзачїй мїрви	8
1 аскретьк «ЗАЧІН» (мушинская старана)	9
Ївсеїв Мікалай Мікалаїч. Корьтка біаграоїя	10
Їлїніха	11
Атарщик	12
Пъ-над Донѣм иліми, иліми	13
Курень	14
Казачїя адданїя	15
Гіршїй супастат	16
Пращяванїя	17
Паляков Павло Сѣргеїч. Корьтка біаграоїя	18
Савелїч	20
Гвоздік	23
Алістарх	24
Гѣрой	26
Бабушкіні страсті. Паміті бабушкі – Натальї Пѣтровни	28
Свіданїя	29
Крюков Пѣтро Оєдъравїч. Корьтка біаграоїя	30
Мой признак вери (Пірѣклад на гутар В.Н.Бублѣева)	31
Маї думи	33
2 аскретьк «СИЧІЯСЪШНАСТЬ»	35
Жукѣв Алѣксандр Васїлѣвїч. Корьтка біаграоїя	36
Стѣп-матѣ сина спросила	37
Живуть стѣпя маї нѣхай	39
Коли забудимо батьків	40
Мейная Казакїя	41
Звуть шляхї	42
Ти бѣтнуїш	44
Я нѣ рішю сабе кутѣх	45
Мїй рідний край	46

Їду седні я туди дѣ світ	47
Каг нам на ноні нѣ хмурнеть	49
Хрусталеѣв Раман Вадімавічъ. Корѣткаѣ біаграоїѣ	51
Страпля нѣ базу. (Стіхирѣ пра чядунѣ)	52
Баялі лавци	53
Я кумекаю, залїяни... ..	55
Бірча кужонка	56
Сакми пращурѣв	58
Казачїѣ бѣвальчїна	59
Накази прабабушѣк	61
Памѣтую децтва нѣ Дану	63
Гутар баті з синѣм	64
Усївѣлікаѣ Войска Данская	66
Шашловъ Алѣксандрѣв Віхтаравїчъ. Корѣткаѣ біаграоїѣ	68
Сѣмєн	69
Дед Мароз	71
Кади жѣлаїш многа денїг	72
Бїзмолвнїѣ мїр	73
Усе вѣрнетца	73
Дед Ъгорїѣ	75
«Нѣхай сїводкі тваї вушкі»	77
«Пришла вѣсна...»	77
«Мелачкїѣ кузеначїк»	77
«Устает зарнїца...»	77
Їван Бунїн. Вечїр (Пїрѣклад)	78
Їгѣрь Губѣрман. Стїхирї (Пїрѣклад)	78
Алег Грїгорїѣв (Грїгорьєв) «Ъм я усходнїѣ сластї» (Пїрѣклад)	80
Ълісеїѣв Ылісеї, прѣтаїѣрей. Корѣткаѣ біаграоїѣ	81
Тюмкѣ в памѣнальнїѣ ден	82
На батїнай магілкі	83
Гарѣда, гадїни, весї	84
Нѣ Дану-ріке бурун	85
«Дамнеїш, батѣ?»	87
Дамонѣ... ..	88
Шутейнїѣ стїхирѣ	88
Набокїх Сѣргей Віхѣрьчъ. Корѣткаѣ біаграоїѣ	89
«Мадею, чо зїйдеть онїѣ ден»	89
«Чѣтиріста пѣдісят гадов»	90

«Умертїя нѣ всѣда ліш на клѣн»	90
«Пѣзирчі – «казакох» мастом»	91
Какорів Алєг Мітраваничъ. Корѣтка біаграѣя	92
Гілка чіремухі	93
Дѣдунін пріскас	94
Спень кѣзака	95
Я казак	96
Дума	98
Чіранков Юрій Алѣксєвїчъ Корѣтка біаграѣя	100
Пріскас за Мѣркула-кѣзака	101
Бублѣєв Вѣсїслав Мікалаївїчъ. Корѣтка біаграѣя	115
«Я бѣтнующі пашті на небі»	117
Взгадаю я	118
«Спачівай радная, тіха атлѣтáя»	119
Атаманская журба	120
Раїни	121
«Слажилі наз сѣ гісторїї?!»	124
Асадов Ёдуард (Пірѣклади)	124
Бѣтушенка Б. Казня Стєнькі Разіна (Пірѣклад)	126
З аскрєтѣк «СВѢТЄЛКА» (жонская старана)	129
Глазіна Свѣтлана Валѣнтїнѣвна. Корѣтка біаграѣя	130
Сама... ..	131
А хѣластá нї самѣй сѣгутáршик	132
Шапѣвалава Ольга Вихѣравна. Корѣтка біаграѣя	133
Зажгі свѣчу	134
Шляхі Гасподні нїспавѣдіми	134
Степ дѣ лєси	135
Душа-Хрїстїянкя	135
Чѣрниѣ різи	136
Давидова (Дудкіна) Марїна Васїлївна. Корѣтка біаграѣя ...	137
Мой жалкїй, волнѣй Тїхїй Дон	138
Крим	139
Паслѣсловїя	140
Паляков П.С. Супрїчнікам (Пірѣклад В.М. Бублѣєва)	140
Поляков П.С. Врагам	140

Збірник стіхірів дь пірѣкладѣв на гутарі

Наши віршині

12+

Литературная редакция: В.Н. БУБЛЕЁВ, А.А. ЛЕЩЕНКО –
Межрегиональное казачье общественное движение «Д@нской гутор»
(Ростов-на-Дону)

Орг.вопросы: В.В. КРЮКОВ – автор проекта
«Библиотека Дальневосточного казачества» (Хабаровск)

Корректурa: А.В. КАРНАУХОВ (Улан-Удэ, Бурятия)

Редакция и верстка: Е.Е. ЕЛИСЕЕВ (Приморский край),
Большекаменский центр научно-исследовательских инициатив

Художественное оформление: О.В. ШАПОВАЛОВА (Москва)

Консультант проекта – ЗИМИЧ Татьяна Аксентьевна, общественный академик
Международной академии русской словесности – МАРС (Владивосток)

Подписано в печать 23.04.2021. Формат 60х84 1/16.

Усл. печ. л. 9,0. Гарнитура Times New Roman.

Тираж 1000 экз. Цена свободная.

Издано Издательским домом «АНДРЕЕВСКИЙ» (Владивосток) с готовых форм,
подготовленных изд. группой «Златоуст» (Большой Камень Приморского края),
при финансовой поддержке ООО «Сугдак» (г. Хабаровск).
692806, Россия, Приморский край, г. Большой Камень, с. Суходол, ул. Авиаторов,
ДОС 9.

E-mail: dv.eparhia@yandex.ru, тел. 8(914)650-09-85

ISBN 978-5-9500294-7-9

9 785950 029479

ISBN 978-5-9500294-7-9

9 785950 029479